

הגנת ישובים הנחיות הלכתיות

בהוצאת ענף הלכה
הרבנות הצבאית הראשית

מהדורה שנייה - כסלו תשע"ב

**מוקד הקו הפתוח עומד לרשותך,
אל תהסס לפנות!**

057 - 8175767

(במקרים דחופים גם בלילה)

להערות, קבלת חוברת
ניתן לפנות לכתובת:
hagay47@idf.gov.il

הגנת

יישובים

כתיבה:

סרן הרב שלמה גוגיג

עיצוב ועימוד:

צוריאל גביזון

תוכן העניינים

5.....הקדמה

7.....יציאה להגנ"ש

11.....כשרות

23.....תפילות

31.....לקראת שבת

41.....שבת

63.....לוח זמני היום

מנחה, ערבית וברכת המזון - בסוף החוברת

הקדמה

משימת ההגנ"ש מצויה בקרב החיילים הסדירים בשרות החובה והקבע, עת יוצאים הם לשבוע הגנת ישובים (הגנ"ש). ביציאה זו מוצאים עצמם מתמודדים באתגרים מיוחדים בשבת, מועד, כשרות, תפילות ועוד.

אתגר זה מתעצם לנוכח העובדה, שדירת ההגנ"ש אינה נתונה לפיקוח מתמיד של סגלי הרבנות הצבאית.

בפעילותך בהגנ"ש, הינך יוצא מהמסגרת השגרתית המוכרת אל סביבה חדשה ונפגש בשגרת חיים שונה במסגרת הצבאית.

מטרת הקובץ, לכנס בפניך את עיקרי ההנחיות והפקודות שנכתבו בתחום הכשרות והשבת בצה"ל, לאור הניסיון הרב שהצטבר ושאלות שנשאלו מה"שטח", כדי שתוכל ללמוד את ההלכות וההנחיות בטרם הגיעך למשימת ההגנ"ש.

תקוותנו שבאמצעות ההנחיות ייקל עליך להתכונן להגנ"ש ולהתמודד עם האתגרים ההלכתיים המזדמנים לך.

בהצלחה במשימתך החשובה.

הרב חגי ולוסקי, סא"ל

ראש תחום ההלכה

יציאה להגנ"ש

הצטיידות

מלבד הציוד האישי והאמל"ח המפורט בפקודת ההגנ"ש, רצוי להצטייד ב-

- לוח עם זמני היום.
- לוח מותאם לכל תאריך ולכל אזור בארץ ניתן להשיג ברשת הצהלני"ט באתר הרבנות הצבאית. וראה נספח בסוף החוברת.
- כלי בישול ואחסנת מזון. סכין חדה.
- כלים חד פעמיים.
- רדיד אלומיניום (נייר כסף).
- פנס בעל נורת לד.
- ציוד לשבת (מפה לבנה, נרות שבת והבדלה, יין, בשמים ונר).
- חוט ניילון להשלמת העירוב.
- שעון מעורר.
- טיימר (שעון שבת תקע).
- חוברת זו.

התאקלמות

חיי דת

חשוב לקבל נתונים על חיי הדת בישוב (בית כנסת, רב מקומי, עירוב¹). לשם כך ניתן להיעזר ברבנות החטמ"ר ו/או בחבר שכבר היה במקום.

חיי חברה

החיים לצד חיילים שאינם שומרי מצוות מהווים אתגר לקידוש ה' ע"י התנהגות נעימה והתחשבות בזולת. בעיקר יש להימנע מאיחור לשמירות², או הפרעה לשינה בשעות הלילה. לשם כך יש לאתר פתרונות כדי להעיר למשמרת, או להתארגן ליציאה אליה במהלך הלילה.

לפני עיוור

גם אם השותף לשמירה אינו שומר מצוות - אין לגרום בשום אופן לכך שיעבור על איסור, כמו למשל שיתקשר בשבת להעיר לשמירה.

מעיקר הדין אסור לתת דבר מאכל למי שאינו מברך³, אולם אין

.....
1. בישוב שאינו דתי אין להמתין עם בדיקת העירוב ליום ששי, כיון שפעמים רבות צריך 'להשקיע' בתיקונו.

2. מלבד עצם האיסור בגזלת זמנו של החבר.

3. רמ"א או"ח קסג, ב.

לנהוג כך במצבים שמקובל לחלוק בהם את האוכל עם החברים לדירה⁴.

מי שאינו שומר שבת – מותר לתת לו רשות לשימוש חופשי בדיסקמן, בטלפון או במכשיר חשמלי אחר, כל עוד אין הלה אומר שבכוונתו להשתמש בהם בשבת. אבל בשבת עצמה אין להשאיל לו⁵.

מזוזה

חובת המזוזה בדירת האבט"ש אינה מוטלת על המתגוררים בדירה מאחר ואינם נמצאים בה שלושים יום, ולכן מותר לשהות בה גם ללא מזוזה⁶.

.....
4. כי בכך מביאים אותו לידי איסור חמור יותר של איבה ושנאת הדת (מנחת שלמה א, לה).

5. עפ"י משנ"ב שמז, סק"ז.

6. שו"ע יו"ד רפו, כב. יש לדווח על העדר מזוזה לרבש"צ ולרבנות החטמ"ר.

רבנות החטמ"ר

אחריות

רבנות החטמ"ר מופקדת על כשרות המזון בדירת ההגנ"ש ועל הסדרתם של נהלי השמירה בשבת מול קצין ההגמ"ר. ניתן לפנות אליה בכל בעיית דת המתעוררת במהלך שבוע ההגנ"ש.

דרכי תקשורת

בדירת ההגנ"ש אמור להימצא דף ובו דרכי תקשורת עם רבנות החטמ"ר שהישוב נמצא בגזרתה. ניתן להשיג את מספר הטלפון גם ברבנות הפיקוד או בקו הפתוח של הרבנות הצבאית.

פיקוד צפון : 04-6788366

פיקוד מרכז : 02-5305932

פיקוד דרום : 08-9902943

הקו הפתוח : 057-8175767

כשרות

דירת האבט"ש היא נקודה קטנה ומבודדת שלא ניתן לקיים בה פיקוח רציף על הכשרות. מאחר ולא כל השוהים בדירה מקפידים על דיני כשרות, אנו נאלצים להתייחס למטבח על מרכיביו השונים **כאינו** כשר ולהנחות בהתאם לקביעה זו.

סביבת העבודה

שיש וכיורים

כל המקומות הבאים במגע עם דברי מאכל - כולל נוזלים שגלשו מתוך הסיר - הריהם בספק שמא **הוטרפו** ע"י מאכל לא כשר או עירוב בשר בחלב.

המשמעות היא, שאם מניחים כלי חם ישירות על גבי השיש או בכיור כשהם רטובים - נטרף הכלי. גם כלי קר עלול להיטרף כאשר יוצקים עליו מים רותחים בתוך כיור טרף או כשהוא שרוי בו במים במשך 24 שעות רצופות.

ולכן אם השותפים לדירה רוצים (או מביעים נכונות) לסייע בשמירת הכשרות, רצוי **להכשיר** את השיש והכיור. לשם כך צריך לפעול כדלהלן:

1. לנקות אותם ביסודיות (בדגש על מקומות החיבור

והחריצים) ולשטוף.

2. לפזר עליהם נוזל ניקוי.
3. לשפוך מים רותחים על כל משטח השיש והכיורים. יש ליצוק על כל מקטע בשיש **בנפרד** (ולא לסמוך על כך שהמים יתפשטו ויגיעו לכל המשטח) כדי שהמים יפגעו בו כשהם מבעבעים. בין עירוני לעירוני יש לגרוף את המים, כדי שלא יצננו את המים הבאים.⁷

בהמשך צריך לקבוע שלא תהיה הנחת תבשיל חלבי חם על השיש, כפי שמקובל בכל יחידות צה"ל. הרוצה להניח תבשיל כזה - יניח תחתיו דבר מבוזבז (כמו שקית ניילון או קרטון). אם לא מכשירים את השיש, יש להקפיד⁸:

1. להניח סיר חם רק על גבי דבר מבוזבז.
2. להימנע מהנחת כלים בכיור לפרק זמן ממושך.
3. להימנע מהזרמת מים חמים מאוד על הכלים כשהם בכיור.

.....
7. ספר הכשרות א, הע' כב.

8. עפ"י ספר הכשרות כג, יא-יב.

חומרי ניקוי

יש לייחד מטליות סקוץ' נפרדות לכלי חלב ולכלי בשר. נעשה שימוש בטעות במטלית חלבית לכלי בשרי או להפך - אם הניקוי נעשה ללא מים רותחים ותוך שימוש בנוזל כלים, יש לשטוף את הכלי פעם נוספת וכשר.

כיריים

מאחר והכיריים משמשים גם לחלב וגם לבשר, הריהם בחזקת טרפה, ואם נפל עליהם דבר מאכל והמאכל או הכיריים חמים - נאסר באכילה⁹.

מקרר

על פי ההלכה, אסור שמאכלי חלב גלויים ייגעו במאכלי בשר¹⁰. כמו כן, צריך לארוז את המוצרים השונים בתוך שקיות ניילון באופן שימנע טפטוף¹¹. חובה לעטוף מאכלים לחים או מתפוררים (גלידות ודברי מאפה), העומדים במקפיא בסמוך למוצרי בשר או למוצרי פרווה¹².

9. גם אם עברו 42 שעות מהפעם האחרונה שהשתמשו בהם, כי לרוב נותרים עליהם שיריים ממש (שאינם נפגמים לאחר יממה).

10. משנה חולין קז, ב. שו"ע יו"ד צא, א.

11. זאת משום שאפילו מאכל קר הבא במגע עם אוכל או עם כלי מסוג אחר, ויש בניהם רטיבות, לאחר עשרים וארבע שעות רצופות עלולה להיווצר בעיית כשרות משום שכבוש כמבושל (שו"ע יו"ד צה, ה-ו. דרכי תשובה צא).

12. הסדר והארגון במקרר ובתא ההקפאה חיוניים גם לעניין הלכות מוקצה בשבת וביו"ט.

הכלים¹³**האם הכלים נטרפו?**

בדרך כלל יש להתייחס אל הכלים כמוטרפים ולא להשתמש בהם למאכלים חמים, מאחר שודאי חלק מהמשתמשים בדירה בעבר לא שמרו על הכשרות.

אולם אם ניכר ששמרו על הכשרות כגון שכלי המטבח החלביים והבשריים מונחים בנפרד, וחייל השומר כשרות אומר שהכשיר את הכלים או קיבל ערכה מוכשרת - ניתן לסמוך על כך ולהשתמש בכלים כרגיל.

סימן ההיכר בין סכו"ם חלבי ובשרי הוא הנקב בקת הכלים החלביים. את שאר הכלים מאפיין צבע כחול לכלים חלביים ואדום לבשריים.

כיצד מכשירים?

הכשרת הכלים מתבצעת ע"י הפלטת טעם האיסור הבלוע בהם באותה דרך שהוא נבלע, ולכן כלי שבלע במהלך בישול או טיגון

מאכל שאינו ראוי לאכילה כמות שהוא בשבת, כגון: בשר חי, קמח, קטניות שאינן מבושלות וכדו', או מאכל של אדם שאינו נמצא בשבת בצבא ואין רשות לחייל אחר לאוכלו - נחשבים מוקצה, וצריך לסדרם במקרר או בתא ההקפאה מבעוד יום, באופן שלא יפריעו בשבת להוצאת מאכל שאינו מוקצה.

13. אין מניעה להשתמש בכלים מחשש שמא לא הוטבלו, משום שאין חיוב טבילה מן התורה בכלים שאינם שייכים לו. ראה שערים מצוינים בהלכה לו, ח. שו"ת בית אבי קלו. שו"ת מנחת יצחק א, מד. שו"ת יחוה דעת ד, מד. קשרי מלחמה ג, נח.

- הכשרתו היא במים רותחים¹⁴. אין להכשיר כלי שאינו נקי לחלוטין, כי שכבת הלכלוך מונעת מהטעם להיפלט¹⁵.

שלבי ההכשרה הם:

1. מנקים את הכלי היטב. אם נותרו עליו לכלוך או

מעט שמנונית - ההגעלה פסולה¹⁶. צבע לא מונע את

ההכשרה¹⁷.

2. אם ידוע מתי נטרף הכלי - חובה להמתין 24 שעות

מהרגע שהתקרר לאחר הבישול המטריף¹⁸.

3. מרתיחים מים עם סבון או חומר אחר שאינו

מאפשר לשתות את המים בשל טעמו¹⁹.

4. לאחר שהמים מבעבעים מכניסים את הכלים

לתוכם ומוציאים אחר זמן קצר²⁰ (אם אין

אפשרות להכניס את הכלי כולו - מכניסים חצי,

הופכים ומכניסים את החצי השני)²¹.

5. מכניסים מיד את הכלים לדלי עם מים קרים²².

.....
14. שרייע או"ח תנא, ה.

15. שרייע או"ח תנא, ג.

16. שרייע או"ח תנא, ג. רמ"א שם, ה וכף החיים שם, סק"נ.

17. ערוה"ש תנא, מז. ספר הכשרות ג, כח.

18. רמ"א או"ח תנב, ב ויו"ד קכא, ב. בשעת הדחק ניתן להגעיל כלי טרם שחלפו 42 שעות, ובתנאי שמעורב במי ההכשרה חומר פוגם, כגון: סבון, או כל חומר ניקוי שאינו מאפשר לשתות את המים בשל טעמו (עפ"י שרייע יו"ד צה, ד. חזו"א יו"ד קכב, ו).

19. הנחיות להכשרת כלים לפסח (שמא נטרפו הכלים פחות מ-42 שעות קודם לכן).

20. שרייע או"ח תנב, א ומשנ"ב סק"ד.

21. שרייע או"ח תנא, יא.

22. שרייע או"ח תנב, ז.

תבניות שנטרפו - הכשרתם היא בליבון באש עד שיאדימו²³. אין אפשרות לבצע הכשרה זו באמצעים המצויים בדירה. כדאי להיוועץ ברב החטמ"ר או הרבש"ץ או לבקש מאחד מבעלי הבתים לבצע את ההכשרה על כירי הגז אצלו במטבח. עפ"י פקודות הכשרות אין להכשיר מחבתות, כי לרוב הן מטונפות בשכבת שומן ולא ניתן להגעיל אלא לאחר שיסירו שכבה זו או ילבנוה באש.

בישול בכלים שלא הוכשרו

לא הוכשרו הכלים, והכינו בהם תבשיל בשגגה - מותר לאוכלו²⁴, למעט במקרים הבאים:

- ידוע שבישלו בסיר מאכל טרף (או בשר וחלב) וטרם חלפו 24 שעות מתום הבישול²⁵.
- כאשר מטגנים בכלי בצל או ירק חריף אחר נאסר התבשיל (גם אם כבר חלפו 24 שעות)²⁶. אם לא טיגנו את הירק החריף בפני עצמו אלא הניחוהו בתוך תבשיל, ורוב התבשיל אינו חריף - מותר²⁷.

.....
23. שריע או"ח תנא, ד.

24. שריע יו"ד קג, ה.

25. בושל בו דבר היתר בתוך 42 שעות לאיסור ולאחר שחלפו 42 שעות מבישול האיסור בישלו בו שוב דבר היתר - ישאל רב (ראה ש"ך יו"ד קג, סקיי"ח).

26. רמ"א יו"ד צו, ג. והשו"ע שם, א מקל בזה.

27. ט"ז יו"ד קג, סק"ט.

שימוש לכתחילה בכלים שלא הוכשרו

גם לפני הכשרת הכלים מותר להשתמש בהם למאכלים קרים, ובתנאי שהם נקיים לגמרי²⁸ (חשוב לקרצף את הסכינים בסקוץ²⁹). חיתוך דברים חריפים יעשה בסכין חד פעמי או בסכין שאין חשש שהוטרפה³⁰.

אמצעי חימום ובישול

לצורך חימום המזון מצויים בדירה (מלבד הכיריים) טוסטר, אובן ומיקרוגל. כאשר לא ניתן לוודא שהכשרות נשמרה בהם, ניתן להשתמש בהם באחת משתי דרכים:

1. הכשרתם.
2. הכנסת המאכלים לתוכם כשהם עטופים.

כיצד מכשירים?

הכשרת כל כלי נעשית באותה דרך בה הוא בלע את האיסור ולכן יש לבצע את הפעולות הבאות³¹:

הכשרת מיקרוגל:

.....
28. ללא חום אין הטעם הבלוע בכלים נפלט למאכלים שבתוכם, אלא כאשר הם כבושים בהם במשך 42 שעות רצופות.

29. ספר הכשרות ו, צב.

30. ט"ז יו"ד צו, סק"ה. ואם חתכו - ראה שו"ע שם, ב.

31. ראה ספר הכשרות א, נ הערה קה.

1. ניקוי דפנות המיקרוגל באופן יסודי.
2. שטיפת הצלחת עליה מונח האוכל - לספרדים; ובני אשכנז מכשירים את הצלחת בעירווי מים רותחים.
3. הרתחת כוס מים בתוך המיקרוגל, עד שיתמלא חלל התא באדים³².

הכשרת טוסטר אובן המצוי בדירת האבט"ש נעשית באמצעות הבאתו לחום המירבי למשך כחצי שעה. אך היא כמעט בלתי אפשרית, מאחר ולפני ההכשרה עליו להיות נקי לגמרי, ובדרך כלל לא ניתן להגיע לרמת הניקיון הנדרשת. את התבנית אין להכשיר אלא בליבון באש, ונוהגים שלא להשתמש בתבניות שהוטרפו.

שימוש בתנור ומיקרוגל שאינם כשרים

כדי לחמם בתנור ומיקרוגל שאינם כשרים, יש לעטוף את המאכל בעטיפה אטומה, וכך למנוע מעבר של נטפי שומן מדופנות המכשיר. לשם כך:

- בעת חימום בתנור יש לארוז את המאכלים באופן הרמטי בשתי עטיפות של נייר כסף - עטיפה בתוך עטיפה - ולוודא שהעטיפות נקיות ויבשות מבחוץ³³.

.....
32. ספר הכשרות כג, יח.

33. כדי לוודא שאין בריחת אדים (ספר הכשרות א, מו והערה צט).

- בעת חימום במיקרוגל ניתן להסתפק בשקית ניילון אטומה³⁴.

מוצרי המזון

כשרות המוצרים

האחריות לאספקת המזון מוטלת על החטיבה המרחבית, אולם בנוסף למזון המגיע מהחטמ"ר עלול להימצא גם מזון שנרכש ממקורות חוץ באופן פרטי, ולכן כל מוצר שאינו צה"לי - יש לבדוק את כשרותו.

פירות וירקות שאינם ממקור צה"לי - יש להפריש עליהם תרומות ומעשרות לאחר בקשת רשות מבעליהם. נוסח ההפרשה מופיע בסידורים.

באוכמניות, אפרסקים, ענבים, פפיה ושזיפים מצוי שיעור ערלה גבוה, ולכן אין לצרוך מהם ללא הכשר.

אריזות מזון

שימוש בסלטים ייעשה באמצעות כלים חד פעמיים. קופסא מותחלת - אין לאכול ממנה יחד עם חלב או בשר ממש, שמא הכניסו לתוכה כלים עם שיירי חלב או בשר. אבל מותר לאכול

.....
34. ספר הכשרות א, מט.

ממנה בארוחה חלבית או בשרית³⁵.

יש לייחד חבילות סוכר ומלח נפרדות לשימוש חלבי ובשרי. התבלינים מסופקים בשקיות קטנות ששופכים מתוכן, ואין מניעה להשתמש בהן במקביל לחלב ולבשר. לאחר השימוש יש לאטום אריזות פתוחות בתוך שקית ניילון, כדי למנוע חדירת חרקים.

קטניות (לא מצוי בלוח המזון המעודכן)

הקטניות עלולות להיות נגועות בחרקים שונים, ולכן יש לברור אותן לפני השימוש. הדבר חיוני במיוחד כשאין מקפידים על תחלופה רציפה והמוצרים שוהים שבועות ממושכים בתנאי אחסנה גרועים. הסימן הבולט לנגיעות הוא פירורים או קורים הנראים על דפנות האריזה.

בגלל הנגיעות השכיחה במיני הקטניות, חובה לבדוק לפני השימוש שאין בהם סימני נקבים או כתמים שחורים. סימנים אלו נראים היטב לאחר שריית הקטניות במים רותחים למשך כשעה או במים קרים כשמונה שעות.

בושלו הקטניות ללא בדיקה - המאכל מותר רק לאחר שמוודאים שהקטניות שנתרו נקיות ואין באריזה סימני נגיעות.

.....
35. אין חוששים לשיירי בשר לעניין המתנת שש שעות, ומותר לאכול מאכל מסופק אף בתוך סעודה חלבית, אך לא עם חלב ממש (ספר הכשרות י, כא).

הכנת המאכלים

בישול ללא השגחה

אדם שאינו שומר כשרות אינו נאמן על כשרות המזון³⁶, אולם אם הוא מוכר כאדם ישר, ניתן לסמוך על דבריו³⁷. ככלל, החשש לעירוב מוצרי חלב קיים רק במאכלים המשתבחים מחמת מוצרים אלו (נקניק וכדו') ובנסיבות המעוררות חשד לכך, כגון שאריזת הגבינה פתוחה בקרבת מקום. כמו כן אין לחשוש שמא עורבו במאכלים רכיבים לא כשרים כל זמן שלא ידוע על הימצאותם בדירה.

בישול עכו"ם

מאכלים שנתבשלו ע"י נוכרי - אסרום חכמים באכילה כדי למנוע יחסי קרבה שעלולים להביא לנישואי תערובת³⁸. האיסור חל גם על תבשילים שנעשו תחת השגחה מלאה, כל עוד לא נטל יהודי חלק בהכנת התבשיל. בישל נוכרי - מלבד המאכל שנאסר נטרף גם כלי הבישול, אולם ניתן להכשירו בהגעלה אע"פ שמשמש לאפייה וצלייה³⁹.

.....
36. עפ"י ט"ז יו"ד קיט, סק"ד.

37. במקרה זה נחשבת היכרות זו כידיעה ברורה שאינו משקר, ומועיל הדבר גם אצל מי שעפ"י ההלכה אינו נאמן (שו"ת אגרות משה יו"ד א, נד).

38. עפ"י רמב"ם מאכלות אסורות יז, טו. רש"י ביצה טז, א ועבודה זרה לה, ב. בעבודה זרה לח, א כתב רש"י טעם אחר - שמא יאכילנו דבר טמא.

39. שו"ע יו"ד קיג, טז.

כדי להתיר תבשיל זה צריך יהודי להניח את הסיר על האש⁴⁰. גם אם כבר התחיל הבישול ניתן להסיר את הסיר ולחזור ולהניחו⁴¹. בני אשכנז מקילים גם במקרה שהדליק יהודי את האש טרם שהונח הסיר⁴².

כמו כן יש להקל במוצרים מוכנים הטעונים חימום או בישול קצר, מאחר ועברו כבר תהליך בישול⁴³.

.....
40. שריע יו"ד קיג, ז.

41. לדעת השו"ע יו"ד קיג, ט מקילים רק בהפסד מרובה; ולדעת רמ"א שם מקילים בכל מקרה.

42. רמ"א יו"ד קיג, ז.

43. עפ"י שו"ע יו"ד קיג, ח.

תפילות

בית כנסת ומנין

תפילה בציבור

אם מצוי בישוב מנין - חובה להשתתף בו במידת האפשר למרות הקושי שבדבר, או לפחות להתפלל בזמן שהציבור מתפללים⁴⁴. גם אם אין אפשרות להשתתף במנין, מצוה להתפלל בבית הכנסת במידת האפשר⁴⁵. מותר להעיר חבר כדי להשלים מנין⁴⁶, וכן מי שמקפיד על תפילה בציבור - מותר להעירו כדי שלא יפסיד את המנין⁴⁷.

הכנסת נשק לבית הכנסת

אף שאסור להכנס לבית-כנסת בנשק מגולה⁴⁸ ויש לכסותו ולפרוק ממנו את המחסנית, בדרך כלל כחלק מאבטחת הישוב יש צורך

.....
44. בשו"ע או"ח צ, טז פסק שאם אין מניין במקומו, חייב ללכת עד מיל (כק"מ אחד) כדי להתפלל במנין; ואם ברשותו רכב - עליו לנסוע עד 81 דקות לכל כיוון, שהוא זמן הליכת מיל (עפ"י ביה"ל קסג, א ד"ה 'בריחוק'), ויש אומרים שגם ברכב אינו צריך לנסוע יותר ממיל (שו"ת שבט הלוי ח, יט).

45. שו"ע או"ח צ, ט.

46. עפ"י משנ"ב נה, סקכ"ב.

47. שו"ת קרן לדוד, יח.

48. שו"ע או"ח קנא, ו.

ואף חובה להכנס לבית-הכנסת עם הנשק והווסט/אפוד⁴⁹, לשם אבטחת המתפללים.

סדרי עדיפויות לתפילה בציבור

כאשר סבב השמירות אינו מאפשר השתתפות בכל שלוש התפילות, תפילות שחרית ומנחה קודמות לערבית⁵⁰. שחרית מול מנחה - שחרית עדיפה⁵¹; ואם המנין הקבוע בשחרית מצומצם, לרוב יש להעדיף מנחה בציבור⁵². תפילה במנין קודמת לקריאת התורה, בין בשבת ובין בימות החול⁵³.

מתי עדיפה תפילה ביחידות?

במקרים הבאים יש להתפלל ביחידות על אף שמצוי מנין במקום:

1. המנין מתחיל שמונה עשרה של שחרית לפני הזריחה⁵⁴. בעיה זו מצויה בחודשי החורף. במצב מעין זה יתפלל ביחידות לאחר הזריחה.

49. ראה שו"ת ציץ אליעזר י, יח; וראה גם שו"ת יחוה דעת ה, יח.

50. כיון שאין אומרים בה 'קדושה'.

51. כי יש בה ברכו, ברכת כוהנים וקדישים רבים.

52. במנחה מתחילים כל המתפללים יחד, אבל בשחרית קורה שחלק מהמתפללים משתהים בקריאת שמע ובברכותיה וכשנעמדים לתפילה חסר המניין, ואין זו תפילה בציבור (כמבואר במשנ"ב סו, סקל"ה).

53. שו"ת אמרי יושר ב, קעא. שו"ת מנחת יצחק ז, ו.

54. שו"ת שאילת שמואל, יב ולקט הקמח פט, ה; וכן פסק ילקוט יוסף פט, יד דלא כשו"ת פרי יצחק א, ואור לציון ב, עמ"ס א.

2. סיים שמירה מוקדם - רשאי להתפלל כוותיקין (להתחיל שמונה עשרה עם הזריחה) ללא מנין⁵⁵.
3. הגיע לבית הכנסת בזמן שאינו מאפשר לומר אפילו את קריאת שמע וברכותיה טרם שיתחילו הציבור תפילת לחש.
4. במנחה, כאשר התחילו שמונה עשרה, ואם יתחיל עכשיו - לא יספיק לגמור את התפילה לפני שיגיע שליח הציבור לקדושה⁵⁶. במקרה זה ימתין לחזרת הש"ץ ויאמר איתו את התפילה מלה במלה כולל קדושה.

שחרית

זמנה

זמן תפילת העמידה בשחרית לכתחילה הוא מזריחת החמה ועד סוף השעה הרביעית של היום. לא התפלל בזמן זה - הפסיד את ברכות קריאת שמע (שלפני קריאת שמע ואחריה)⁵⁷, אך יקרא פרשיות ק"ש ויתפלל תפילת שמונה עשרה, בתנאי שיסיימה לפני

.....
55. ביה"ל נח, א ד"ה 'ומצוה'. אע"פ שפשטות כוונתו להתיר זאת רק למי שרגיל להתפלל כוותיקין, מכל מקום בנסיבות אלו ניתן לסמוך על הדעה שלעולם תפילת ותיקין עדיפה - ראה אשי ישראל פרק יח, הערה ח.

56. שו"ע או"ח קט, א.

57. שו"ע או"ח קט, ו ומשנ"ב שם, סקכ"ו וכך הכרעת ילקוט יוסף נח, ו.

חצות⁵⁸.

התאחר עד חצות - אם הדבר היה באונס יתפלל תפילת תשלומין
לאחר מנחה⁵⁹.

מתי להתפלל לפני הזריחה?

- כאשר שומרים בבוקר, ולאחר השמירה לא ניתן לסיים את תפילת העמידה בתוך זמן תפילה.
 - כאשר המניין מתקיים רק לפני הזריחה ומעוניינים להשתתף בו כדי שיוכלו ללכת לישון לאחר מכן⁶⁰.
- גם במקרים אלו אין לברך על הציצית והתפילין ולומר את ברכת יוצר אור לפני שיגיע זמן ציצית, שהוא 12 דקות אחר עלות השחר⁶¹.

לא ישן בלילה

את רוב ברכות השחר ניתן לברך החל מחצות הלילה⁶², מלבד ברכת 'הנותן לשכוי בינה' וברכות התורה שיש להמתין מלברכם

.....
58. אלא שאין לו שכר תפילה בזמנה (שו"ע או"ח קט, ו). יש מקילים להתחיל בתפילת העמידה גם כשאינו יכול לסיימה לפני חצות (ראה ילקוט יוסף פט, ח).

59. שו"ע או"ח קח, א.

60. במקרה זה רשאי לסמוך על שו"ת פרי יצחק א, ב ואור לציון ב, עמי סא, שעדיפה תפילה במניין על פני תפילה לאחר הזריחה.

61. משני"ב פט, סק"מ וראה שו"ע או"ח נח, ה דבשעת הדחק יכול להתחיל כבר מעלות השחר, אך ברכת יוצר אור יברך לאחר מכן.

62. רמ"א או"ח מו, ח; וכך פשט המנהג שלא כדעת השולחן ערוך (ילקוט יוסף מו, ח).

עד עלות השחר⁶³.

יוצאי אשכנז נוהגים לצאת ידי חובה בברכות התורה וכן בברכות 'א-להי נשמה' ו'המעביר שנה מעיניי' בשמיעת הברכה מחבר שישן בלילה⁶⁴.

מי שלא ישן שינת קבע⁶⁵ אינו מברך 'על נטילת ידיים' עד שילך לשירותים לפני התפילה, ואז יברך 'על נטילת ידיים' ו'אשר יצרי'⁶⁶.

מנחה וערבית

זמן מנחה

זמן מנחה מתחיל חצי שעה לאחר חצות היום⁶⁷ ונמשך עד השקיעה⁶⁸, אך עדיף להתפלל לאחר שחלפו תשע שעות וחצי מתחילת היום כי בזמן זה היה קרב התמיד של בין הערביים;

.....
63. שו"ע או"ח מז, יא-יג ומשני"ב שם, סק"ל (וכתב שם, לא, שאם בירך קודם לכן - לא יצא) וראה כה"ח מו, סקמ"ט וילקוט יוסף מז, ח. יש אומרים שאם לא ישן הלילה - אין לברך ברכות השחר עד עלות השחר (קצות השולחן ה, ו).

64. משני"ב מז, סקכ"ח; ואם כבר ישן לאחר שברך ברכות התורה ביום הקודם, רשאי לברך.

65. שנת קבע היא שנה על מיטתו - לא בישיבה - לפחות חצי שעה (משני"ב ד, סקכ"ז; מד, סק"ד; תרלט, סק"א. וראה ביה"ל ד, טז ד"ה 'דודי' וקיצור שולחן ערוך ב, ח).

66. שו"ע או"ח מז, א ומשני"ב שם, סק"ל. יש נמנעים מלברך 'על נטילת ידיים' כשלא ישן גם אם יצא לשירותים (ילקוט יוסף ד, ח).

67. שו"ע או"ח רלג, א.

68. משני"ב רלג, סק"א-ב.

ויש אומרים שגם לכתחילה ניתן להתפלל קודם⁶⁹.
 אם המנין מסיים את תפילת הלחש לאחר השקיעה - מוטב
 להתפלל קודם אפילו ביחידות⁷⁰. יוצאי ספרד מקילים לסיים את
 התפילה עד 13.5 דקות לאחר השקיעה⁷¹.

זמן ערבית

חכמי המשנה נחלקו מתי מתחיל זמנה של תפילת ערבית, ושתי
 הדעות התקבלו להלכה⁷², אך המנהג המקובל הוא כדעת חכמים
 - להתפלל לאחר צאת הכוכבים.

בבתי כנסת ספרדיים נפוץ המנהג לסיים מנחה סמוך לשקיעה
 ולהתחיל מיד ערבית - זאת בגלל הקושי לקבץ את המתפללים
 פעם נוספת⁷³.

למעשה ניתן להקדים ולהתפלל ערבית בפלג המנחה כדעת רבי
 יהודה, אולם יש לסיים מנחה לפני כן, כי לשיטה זו זמן מנחה
 מסתיים בפלג המנחה⁷⁴.

גם מי שנוהג להתפלל לאחר צאת הכוכבים, רשאי לשנות את מנהגו
 כאמור, כדי להצטרף למנין או להספיק להתפלל לפני השמירה,
 ובלבד שיחזור ויקרא קריאת שמע בזמנה - לאחר צאת הכוכבים⁷⁵.

.....

69. שו"ע או"ח רלג, א.

70. משנ"ב רלג, סק"י"ד.

71. אור לציון ח"א, כ וח"ב, טו (ה).

72. לדעת חכמים מתפללים מצאת הכוכבים, ולדעת רבי יהודה מפלג המנחה.

73. משנ"ב רלג, סק"י"א.

74. שו"ע או"ח רלג, א.

75. שו"ע או"ח רלה, א. וכתב בשעה"צ רלה, סקט"ז שזה דוקא אם הוא התפלל מנחה

מדיני תפילה

אכילה לפני התפילה

במשך הלילה מותר לאכול ללא הגבלה, אולם חצי שעה לפני עלות השחר מותר לאכול רק כמות הפחותה משיעור ביצה (56 סמ"ק, כשני קופסאות גפרורים). משעלה השחר אסור לאכול כלל עד שיתפלל⁷⁶, אולם שתיית מים, קפה, או תה מותרת⁷⁷.
 חייל שהרעב אינו מאפשר לו לכוון בתפילה, רשאי לאכול עד שתתיישב דעתו⁷⁸.

נשיאת חפצים

במהלך התפילה אסור להחזיק חפצים (מלבד סידור), כי הדבר מפריע לכוונה⁷⁹, אולם מותר לתלות נשק או תיק גב על הכתף מבלי לאחוז בו. לקראת שמונה עשרה יש להסיר נשק או כל משא אחר מעל הכתף, אלא אם כן הדאגה לשמירתו עלולה להפריע

קודם פלג המנחה, אך יש שהקלו שגם אם התפלל מנחה לאחר פלג המנחה יכול להתפלל ערבית קודם צה"כ (עיין משנ"ב רלג, סק"א). ודוקא אם מדובר בעשרה שהתפללו לאחר פלג המנחה וחוששים שאנשים לא יוכלו להישאר אם יתפללו ערבית לאחר צה"כ, אך אם הוא יחיד נראה שאין להקל להתפלל ערבית קודם צה"כ אם התפלל מנחה לאחר פלג המנחה.

76. שו"ע או"ח פט, ג ומשנ"ב שם, סק"א וסק"ז; ואפילו התחיל קודם לכן חייב להפסיק (ביה"ל שם, ד"ה 'צריך').

77. ילקוט יוסף פט, לו. הליכות שלמה תפילה ב, ב.

78. שו"ע או"ח פט, ד ומשנ"ב שם, סק"ה-כו. עם זאת רשאי להתפלל גם במצב זה, כי בזמנו בלאו הכי אין מכוונים כל כך בתפילה.

79. שו"ע או"ח צו, א-ב ומשנ"ב שם, סק"א. עבר והחזיק - בדיעבד יצא ידי חובתו ואינו חוזר ומתפלל (משנ"ב שם, ב).

לכוונה; ואם משקל המשא עולה על 12.67 ק"ג - חובה להסירו בכל מקרה⁸⁰.

.....
80. עפ"י שו"ע או"ח צז, ה וערוך השולחן שם, ז.

לקראת שבת

הכנות

כבוד שבת

מהפסוק 'מקרא קודש' דרשו חכמים שיש לקדש את השבת בכסות נקיה, ובכלל זה לנקות את הדירה, לסדרה ולפרוס מפה לבנה על השולחן. מצוה על כל אחד ליטול חלק בהכנות אלו.⁸¹ מותר לעסוק בהכנות אלו עוד לפני תפילת שחרית, אם לא ניתן לעשותן אחריה, כגון שצריכים 'לעלות' לשמירה.⁸²

הופעה שבתית

לקראת הערב מתרחצים במים חמים⁸³, מחליפים את המדים המלוכלכים במכובסים⁸⁴, מצחצחים נעליים⁸⁵ ומוסיפים פריט לבוש המיוחד לשבת, כמו כיפה⁸⁶.

81. שוי"ע או"ח רסב, ב.

82. משנ"ב פט, סקל"ו.

83. ולפחות ירחץ פניו, ידיו ורגליו (שוי"ע ורמ"א או"ח רס, א וביה"ל שם, ד"ה 'בחמין').

84. כפי שדורשת הגמרא, שבת קיג, א מן הפסוק 'וכבדתו מעשות דרכך (ישעיה נח, יג)' - 'שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול'. ראה שוי"ע או"ח רמב, א ומשנ"ב שם, סק"ה.

85. כך כתב שוי"ת יחוה דעת ה, כג לענין מי שאין לו נעליים מיוחדות לשבת.

86. עפ"י רמ"א או"ח שא, טז וגם זה בכלל 'כבוד שבת' (ראה הלכה כסדרה ב, עמ' 961).

הכנת הדירה

יש להכין נייר טואלט חתוך לחדר השירותים.
 לא הכין נייר, יש מקום להקל משום כבוד הבריות לקרוע נייר
 טואלט כלאחר יד, דהיינו שיחזיק את הנייר, לא ביד, אלא
 במרפק האחד ואילו במרפקו השני יקרענו, וישתדל לקרוע דוקא
 שלא במקום הניקוב⁸⁷.
 כדי למנוע מצב שהשותפים לדירה יכבו את האור בשבת, רצוי
 להסביר להם את הבעיה שבכך ולהגיע להסכמה מראש על
 התאורה, שלא תכובה כל השבת.
 צריך להקפיד על אור במטבח ובשירותים. גם בשאר החדרים יש
 לדאוג למקור אור, שיאפשר למי שקם לשמירה או חוזר ממנה
 במהלך הלילה למצוא את חפציו.
 אם אין ודאות שיהיה צורך בחימום או קירור הדירה לאורך
 השבת כולה, רצוי להתקין טיימר (שעון שבת תקע), וכך ניתן
 יהיה לשנות את עיתוי ההפעלה בעת הצורך⁸⁸.

ארוחת צהריים בערב שבת

החל מזמן מנחה קטנה מצוה שלא לאכול לחם, גם אם מסיימים
 שמירה בשעה מאוחרת⁸⁹.

.....
 87. ששי"כ כג, טז. ילקו"י שמ, ו.

88. על שינוי הטיימר בשבת - ראה להלן.

89. שו"ע או"ח רמט, ב וביה"ל שם ד"ה 'מלקבוע'.

במטבח**רכש**

מצוה שארוחות השבת יעלו באיכותן על אלו שבימות החול⁹⁰. אם יש צורך, וכל שכן אם אין די יין וחלות שלמות לכלל השומרים, יש לרכוש באופן עצמאי.

חימום המזון

חימום דבר מאכל או משקה בשבת עלול להיות כרוך באיסור 'בישולי' מן התורה. למשל, אסור להכניס שקית תה שעדיין לא נעשה בה שימוש לכוס מים חמים (לפחות 45 מעלות), כי ע"י כך מתבשלים גרגרי התה שבשקית.

אם המאכל כבר מבושל - אין בו איסור בישול (כי אין בישול אחר בישול)⁹¹, ומכל מקום אסרו חכמים להניחו על גבי האש בשבת, מאחר והוא נראה כמבשל.

מלבד איסורים אלו שהם בשבת עצמה, אסרו חכמים להניח תבשיל על גבי האש מערב שבת, מחשש שמא יבוא להגביר את האש בשבת. אבל אם התבשיל התבשל לפני שבת, או שהאש מכוסה - מותר להניחו⁹².

90. עפ"י שו"ע או"ח רמב, א; רנ, א-ב.

91. הפוסקים נחלקו אם כלל זה חל גם על משקה או מאכל נוזלי. למעשה, בני עדות המזרח מחמירים בכך (עפ"י שו"ע או"ח שיח, טו) והאשכנזים מקילים (עפ"י הרמ"א שם) כל זמן שהמשקה לא הצטנן לגמרי לאחר הבישול הראשון.

92. ראה ש"כ א, סג.

לכן, כדי להגיש ארוחות חמות בשבת בזמנים שונים, יש לפעול כדלהלן:

1. להשלים את בישול כל המזון המיועד לשבת. לא

לשכוח הכנת תמצית תה.

2. להכין פלטה חשמלית או לכסות את הכיריים

בפלטה פח (ניתן לתמוך בצדדים באבנים, ובתנאי

שייחדם לשימוש זה מע"ש⁹³).

ניתן להשאיר בערב שבת מאכלים מבושלים על גבי כיריים

גלויות כדי לשמור על חומם, אבל אז ייאסר להחזירם אל האש

לאחר שהוסרו ממנה.

ההלכות הנוגעות לחימום המזון והגשתו בשבת עצמה יפורטו

בפרק הבא.

המקור

יש לוודא שלא נותרה נורה דולקת במקרר. אחרת תתאפשר

פתיחת הדלת בשבת רק ע"י נוכרי.

93. אין צורך לכסות גם את 'הברז' של הכיריים החשמליות. ראה ש"כ א, הערה קפו.

היערכות לשמירה

חובה להכין את כל הנדרש למשימת האבטחה מלפני שבת, וכך לצמצם את הצורך בחילול שבת⁹⁴, ובכלל זה:

רשימת שמירה

לכתחילה יש להכין רשימת שמירה עד למוצאי שבת, להכניס אותה לניילונית ולהדביק, שמא יבואו למחוק ולכתוב בשבת⁹⁵. ללא הניילונית אסור לעיין ברשימה זו בשבת, כדי לדעת את מועדי המשמרות המתוכננות לאחר השבת⁹⁶.

אם מועדי השמירה אינם 'סגורים', מומלץ להכין רשימה של מועדי השמירה, לכתוב את שמות השומרים על פתקים ולהצמיד (באמצעות מהדק נייר) כל שם למועד בו עליו לשמור. באופן זה ניתן לערוך שינויים גם במהלך השבת.

שעון מעורר

על החייל לבקש מחבריו שלא יתקשרו אליו בטלפון כדי להעירו לשמירה. במקום זה ניתן להשתמש בשעון מעורר, או בשעון שבטלפון הסלולארי.

94. ביה"ל שמד, א ד"ה 'מצומצמת'.

95. עפ"י ביה"ל רעה, א ד"ה 'לאורי', ושו"ת תורה לשמה, קיז.

96. שו"ע או"ח שז, יב. ושם מדובר על רשימות אורחים המוזמנים לסעודה ופרפראות שהכין לשם כך, אך כל רשימה היא בכלל האיסור, כמבואר בבי"ח שז, ה; שו"ע הרב שז, כד; בא"ח ש"ש וישלח, ח.

שער היישוב

יש להעביר את מנגנון השער מאופן הפעלה חשמלי לידני. בחלק מהיישובים ישנו אישור (אגמ"י או מקומי - רבש"צ/ק' הגמ"ר) להשאיר את השער חצי פתוח ע"מ לאפשר מעבר של כלי רכב אחד⁹⁷. במקומות אלו ניתן לסגור את הפתח ע"י ניו-ג'רסי (מחסום נייד) או גדר תלתלית⁹⁸, אך מבלי לצאת מחוץ לשער, כדי שלא להיכשל באיסור הוצאה מחוץ לעירוב. יש להפעיל את התאורה בנקודות השונות, ולהדליק מפזר חום בעמדה לפי הצורך.

קשר

יש לבדוק את תקינות מכשיר הקשר ולוודא שהסוללה טעונה במלואה. כדי לאפשר מענה בשבת, ניתן להעביר את הטלפון הסלולארי למצב 'מענה אוטומטי'.

בגדים ווסט/אפוד

יש לוודא שבכיסים ובווסט/אפוד לא נותרו חפצי מוקצה שאין בהם צורך לשמירה.

97. ואין צורך גם בפתיחה ידנית במהלך השבת.
98. הנחיית רב פיקוד מרכז מיום ב' במרחשוון התשס"ח.

אם קיים סיכוי שיצטרפו לצאת מהשער לצורך בידוק רכב נכנס, חובה לרוקן לפני שבת את כיסי הבגדים מכל חפץ שאינו דרוש לשמירה כגון תחבושת אישית, פנקס שבי וכדו', גם אם אינו מוקצה⁹⁹.

עירובין ותחומין

העירובהוצאת חפצים מרשות לרשות היא מן המלאכות האסורות בשבת, אולם ישוב המוקף בגדר נחשב כולו לרשות אחת ומותר לטלטל בו חפצים.

אם הגדר פרוצה או שאין גדר כלל (תלתלית/קונצרטניה אינה מהווה תחליף לגדר¹⁰⁰) - יש להקיף את הישוב או להשלים את הקטע הפרוץ ב'עירוב' (צורת הפתח).

מרווח של 24 ס"מ בין תחתית השער לכביש **פוסל את העירוב** כאשר רוחב השער עולה על 4.8 מטרים. במקרה זה יש להתקין 'עירוב' מעל השער¹⁰¹.

99. שו"ע או"ח רנ"ב, ז.

100. מפני שאינה אטומה, והמרווחים הגדולים בין חוטי התיל אינם מאפשרים יצירת 'לבוד'. לרוב גם אין גובה התלתלית מגיע ל-01 טפחים.

101. מחיצה המרוחקת 3 טפחים מהקרקע פסולה. לדעת רוב הפוסקים, בכוחו של השער להחשיב את הישוב לרשות היחיד גם בשעה שהוא פתוח, ובתנאי שהחלל תחתיו קטן מ-3 טפחים.

עירוב חצרות

מתקנת שלמה המלך שלא להוציא חפצים מבית פרטי לחצר משותפת, ולכן לאחר הקפת הישוב מניחים באחד הבתים 'עירוב חצרות', וכך נחשבים תושבי הישוב כאילו גרים כולם באותו בית.

למעשה

אחזקת העירוב והנחת 'עירוב חצרות' מוטלת על רב הישוב. כשאין רב במקום יש לפעול לפי הסדר הבא:

1. לעבור לאורך הגדר ולבדוק את שלמותה. אם קטע מהגדר נפרץ או שיש תחתיו חלל של 24 ס"מ ויותר - יש לוודא שאורך הקטע אינו עולה על 4.8 מטרים. במידת הצורך ניתן לקבל מרבנות החטמ"ר ערכת עירוב להשלמת ההיקף¹⁰².
2. למסור לאדם אחר לחם או מצות בנפח של 432 סמ"ק¹⁰³ (8-9 פרוסות לחם) עבור תושבי המקום.
3. לומר: "בהדין עירובא יהא שרא לנא לאפוקי מן הבתים לרחוב ומהרחוב לבתים לנו ולכל הדרים בישוב".
4. להניח את הלחם בדירה.

102. ניתן גם למלא את החלל תחת הגדר בקרשים או בחוטים אופקיים, שהמרווח ביניהם ובין הגדר והקרקע קטן מ-3 טפחים.

103. ראה שו"ע או"ח שסח, ג.

תחום שבת

אם מתכננים לצאת במהלך השבת מחוץ לשוב, יש להכיר תחילה את תחום השבת - היינו השטח סביב הישוב שבו מותר להלך בשבת. מדובר בשטח דמוי ריבוע או מלבן שצלעותיהם מקבילות לצלעות הישוב במרחק 2,000 אמה מהן. לקביעת השטח כדאי להיעזר ב'משואה' או בתצ"א עם קני"מ.

על הדברים שמותר לשאת כשיוצאים מהישוב - ראה בפרק הבא.

עירוב תחומין

ניתן לצאת לתפילה במנין או לסעודה¹⁰⁵ מחוץ לתחום שבת -

104. שו"ע או"ח שצח, ג.

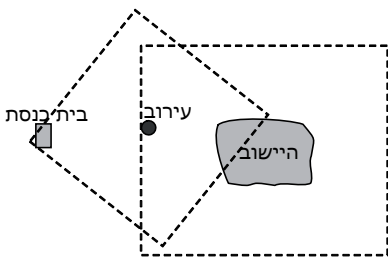
105. או לכל דבר מצוה אחר, אבל אין להניח עירוב תחומין שלא לצורך מצוה (שו"ע או"ח תח, א).

באמצעות 'עירוב תחומין', שהוא לחם בנפח של 432 סמ"ק¹⁰⁶,
(8-9 פרוסות לחם) או ממרח המספיק לכמות לחם זו¹⁰⁷.

את העירוב מניחים לפני שבת בנקודה כלשהי ב'תחום' היישוב
(כפי שהוגדר למעלה), ומאחר והעירוב נמצא במקומו 'בין
השמשות' נחשב הדבר כאילו נמצאים בנקודה זו וממנה מודדים
תחום שבת וכך ומותר להתקדם עוד 1,344 מטר.

אלא שהנחת עירוב יוצרת איסור להתרחק לכיוון הנגדי מחוץ
לתחום הנקודה שבה מונח העירוב; ומכל מקום מותר ללכת
בכל שטח היישוב, ובתנאי שעדיין לא יצאו מהיישוב מזמן כניסת
השבת¹⁰⁸.

בני אשכנז מקילים, שאם יצאו מהיישוב רק לאחר צאת הכוכבים
בליל שבת, מותר לחזור אליו וללכת בכל שטחו¹⁰⁹.

106. שיעור שתי סעודות, שהוא לכל הפחות נפח שש ביצים (שו"ע תט, ז) ולכתחילה שמונה
(משני"ב שם, סקל"ג), ושיעור ביצה הוא כ-45 סמ"ק.

107. ראה משני"ב תט, סקל"ו.

108. עפ"י שו"ע או"ח תח, א.

109. רמ"א או"ח תח, א וחיי אדם עז, ג.

שבת

הדלקת נרות

המצוה

מצוה להדליק נר לכבוד השבת במקום בו אוכלים¹¹⁰, ונוהגים להדליק שני נרות.

מלבד המקום שאוכלים בו, צריך שיגיע מעט אור גם לשאר החדרים¹¹¹. מי שאינו יכול להדליק בחדר בו הוא אוכל אלא רק במטבח - ידליק את האור בחדר זה מיד לאחר שמדליק את הנרות, כדי שתחול הברכה גם על הדלקת האור.

יש להכין נרות גדולים, שיאפשרו גם למי שחוזר בשעה מאוחרת לאכול לאור הנרות¹¹².

הברכה

גברים נוהגים לברך לפני ההדלקה, כיוון שמקבלים שבת לאחר מכן בבית הכנסת¹¹³.

.....
110. שו"ע או"ח רסג, א-ב ורמ"א שם, י.

111. משנ"ב רסג, סק"ב.

112. משנ"ב רסג, סק"מ.

113. עפ"י ביה"ל רסג, ה ד"ה 'אחר'.

מי מדליק

אין צורך שכולם ידליקו, אלא די שאחד ידליק בשביל כולם. אם הנרות פרטיים - עליו למסור את הנרות לפני ההדלקה לחברו והלה יזכה בהם עבור כל המתגוררים בדירה¹¹⁴.

אם אין נרות

אם אין נרות או שמטעמי בטיחות נאסר להדליק נרות בדירה - ניתן לצאת ידי חובה בהדלקת נורת חשמל או פנס¹¹⁵ ואפילו נורת פלורוסנט, ואפשר גם לברך על הדלקת החשמל הזו.

קידוש**שמירה בליל שבת**

משנכנסה השבת נאסר לאכול ולשתות לפני קידוש, ולכן אם המשמרת מתחילה עם כניסת השבת או זמן קצר לאחר מכן - ניתן לקבל את השבת ולקדש החל מפלג המנחה (ראה בטבלת זמני היום שבסוף החוברת).

אם התפלל מנחה לפני פלג המנחה, מותר להתפלל ערבית החל מזמן זה, ובלבד שיחזור ויקרא קריאת שמע לאחר צאת הכוכבים¹¹⁶.

.....
114. שו"ע או"ח רסג, ז.

115. שש"כ מג, ד.

116. משנ"ב רעא, סק"א.

ליל שבת

משנכנסה שבת, אסור לאכול או לשתות לפני קידוש¹¹⁷.
 אם אין יין כלל, יקדש בלילה על פת¹¹⁸ ואת קידוש היום וההבדלה
 יעשה על 'חמר מדינה'¹¹⁹ (ויברך 'שהכל').
 אם יש מעט יין (שתי רביעיות, כ-180 סמ"ק, כנפח של כוס חד
 פעמית), יקדש בלילה ויבדיל על היין גם אם יתבטל מקידוש
 היום, ואם יש לו 'חמר מדינה' יקדש עליו ביום.
 המקדש על חלה יכין את שתי החלות מכוסות במפית, ייטול
 ידיים, יאמר את פסוקי 'ויכולו', יסיר את המפית, יברך 'המוציא'
 (במקום 'בורא פרי הגפן'), יכסה שוב את החלות וימשיך לברכת
 הקידוש¹²⁰.
 אם אין אפשרות לקדש בעמדה, והתמשכות השמירה ללא אוכל

.....

117. שו"ע או"ח רע"א, ד.

118. שו"ע או"ח רע"ב, ט. ויש לקחת סידור אם אינו יודע בעל פה את נוסח הקידוש, אחרת
 - אסור לשנות ממשטע שטבעו חכמים בברכות (משנ"ב סח, סק"א), ואז מוטב לדחות
 את הקידוש אפילו עד הבוקר ולאכול בינתיים בלא קידוש, כדין 'עוסק במצוה'
 (הגר"ד ליאור שליט"א).

אם אין לחם כלל יקדש על מיני מזונות, שש"כ נג, יח. אך בילקוט יוסף ערב, טז ובמשיב
 מלחמה, סי' קלא התיירו רק אם אוכל ממיני המזונות שיעור קביעות סעודה (נפח של
 כ-032 סמ"ק, 4-5 פרוסות לחם).

119. משנ"ב רע"ב, סק"ט; רצו, סק"ב.

בהגדרת 'חמר מדינה' נחלקו הפוסקים. בשו"ת צי"א ח, טז ושש"כ נג, ט כתבו שהוא
 משקה שרגילים להחשיבו ולשתותו לכבוד האורחים או הסעודה, ולא להרוות צמאון
 בלבד. הגר"ע יוסף כתב (יחו"ד ב, לח) שהוא דוקא משקה משכר. מיץ פירות טבעי דינו
 כ'חמר מדינה' (שש"כ ס, ד-ו). באג"מ (ב, עה) ובצי"א (ח, טז) הקלו להבדיל אף על
 תה או קפה כאשר אין 'חמר מדינה' אחר. וראה בהרחבה ב'הלכה כסדרה' כרך ב עמ'
 731-831.

120. שש"כ נג, טו.

עלולה לפגוע בעירנות – מותר לאכול ללא קידוש¹²¹. אך אם טרם התפלל, עליו לומר את נוסח הקידוש ללא הזכרת שם ה' קודם שיאכל¹²².

לא קידש בליל שבת - יאמר בבוקר את נוסח הקידוש לליל שבת אך ישמיט את פסוקי ויכולו¹²³.

קידוש במקום סעודה

על הקידוש להיות במקום סעודה, ולכן מיד לאחר הקידוש יש לאכול כזית פת או מזונות. בשעת הדחק יוצא ידי חובתו בשתיית רביעית יין¹²⁴.

שחרית

את קידוש היום עושים רק על יין או 'חמר מדינה', כמו: קפה, תה ובשעת הדחק גם במשקה מוגז¹²⁵.

121. שכן החייל 'עוסק במצוה' ופטור מקידוש (ראה ש"ך יו"ד שמא, סק"ט). לדעת הגר"א נבנצל שליט"א אם לא התפלל ערבית יאכל רק לחיזוק כוחו לפעילות, ולדעת הגר"ד ליאור שליט"א יאכל כדרכו.

122. מעיקר הדין די שיאמר: 'ברוך שנתן שבת לעמו ישראל זכר ליציאת מצרים'. אך כשיאמר את נוסח הקידוש הרגיל קרוב לודאי שיכוין לקיים מצוות קידוש. ראה ביה"ל רעא, ד"ה 'מיד'.

123. רמ"א או"ח רעא, ח ומשני"ב שם, סק"מ. וראה שו"ת יביע אומר ה או"ח י, ב.

124. משני"ב רעג, סק"ה. לדעת כה"ח שם, סק"ח יש לשתות את רביעית היין בנוסף למה ששתה בגין הקידוש - ולמעשה די בכ-541 מ"ל.

125. ראה שש"כ נג, יא. יביע אומר ג, יט.

הסעודות

המצוה

מצוה לאכול שלוש סעודות ביום השבת. ובכל סעודה צריך לאכול לכל הפחות מעט יותר מכשיעור ביצה לחם שהוא 56 סמ"ק (כשיעור פרוסת לחם רגילה)¹²⁶. כשאינו יכול לאכול יותר מכביצה לחם, אפשר להסתפק בדיעבד באכילת כזית לחם (30 סמ"ק)¹²⁷.

מצוה לענג את השבת במיטב המאכלים, ועדיפה סעודת שבת כהלכתה מתפילה במנין, ולכן יש להקדים משמרת לשעת התפילה, כדי שאחר כך יוכל להתארח אצל משפחה לסעודת שבת¹²⁸.

.....
126. שו"ע או"ח רצא, א.

127. ואף שכדי שהקידוש יחשב במקום סעודה, די לאכול במקום הקידוש כזית עוגה (וי"א אף רביעית יין), זהו מפני שהקידוש אינו חייב להיות במקום אחת משלוש הסעודות, אלא החיוב הוא שיהיה במקום שמענגים בו את השבת, ואפשר להסתפק לשם כך באכילת כזית. אבל כדי לקיים אחת משלוש הסעודות צריך לאכול אכילה קבועה, והשיעור המזערי לסעודת קבע הוא יותר מכביצה, ורק בדיעבד אפשר להסתפק בשיעור כזית (מ"ב רצא, סק"ב, ששי"כ נד, הערה ד'. ועיין מנוחת אהבה ח"א ח, ב לעניין שיעור יותר מכביצה).

בדיעבד יכול לצאת ידי מצוות סעודה שלישית במיני מזונות. ואם גם מזונות אין לו, או שאינו יכול לאוכלם, יאכל בשר או דגים. ואם אין לו בשר או דגים יאכל פירות, ועדיף לאכול פירות מבושלים, שכשהם מבושלים הם יותר נחשבים כסעודה (שו"ע רצא, ה).
128. עפ"י תורת חיים (סופר) צ, יב, שהורה להתפלל ביחידות כדי שיוכל ללכת לקיים מצוה. ראה אישי ישראל כב, הערה כט.

הכנת סלטים

קילוף ירקות וביצים קשות והכנת סלט הירקות יעשו סמוך לאכילה¹²⁹.

יש להימנע מלחתוך את הירקות לחתיכות קטנות כפי שרגילים בימות החול, אלא צריך שיהיו החתיכות גדולות מעט יותר¹³⁰.
בתיבול הסלט יש להקדים את יציקת השמן ואחר כך לבזוק מלח¹³¹.

מנה חמה

אסור להכין בשבת מנה חמה, מכל סוג שהוא¹³². כמו כן, אסור להכין מרק מאבקת מרק¹³³.

חימום המזון

מאכל מבושל, שאינו מכיל נוזלים - אין איסור לחממו פעם נוספת, כי אין בישול אחר בישול¹³⁴.
ומכל מקום אין להניחו ישירות על הכיריים, אלא על סיר המונח

.....
129. ששי"כ ג, לא.

130. שו"ע או"ח שכא, יב. משני"ב שם, סקל"ח וביה"ל ד"ה 'המחתך'.

131. שו"ע או"ח שכא, ג ומשני"ב שם, סקי"ד.

132. מנה חמה של אטריות, אורז וכדומה – אסורה הכנתה באיסור בישול, כיון שהאטריות שבה אינן מבושלות כל צורכן. במנה חמה של פירה נוסף גם איסור לישה.

133. כיון שהאבקה מתבשלת בנתינתה במים רותחים.

134. שו"ע או"ח שיח, טו.

על האש מלפני שבת או שיניח תחתיו כלי חוצץ (קערה הפוכה)¹³⁵.
יש מתירים להניח את התבשיל ישירות על גבי פלטה חשמלית¹³⁶.

הוצאה מסיר המונח על פלטה

אחת מפעולות הבישול היא ערבוב המאכל שבסיר, ולכן יש להיזהר שלא לקחת מהסיר שום מאכל, כי עצם לקיחת המאכל גורמת לתנועה בתוך הסיר.

אבל אחרי שנגמר הבישול אין יותר שום איסור, ומצד הדין אפילו אם הסיר עדיין מונח על הפלטה, מותר לשאוב מתחתית הסיר את המאכל הרצוי¹³⁷, וכך נוהגים יוצאי ספרד.

יוצאי אשכנז מקפידים בדרך כלל להוריד את הסיר מהפלטה לפני שמוציאים ממנו (ואם רוצה להחזירו, יקפיד על כל תנאי החזרה¹³⁸) ומכל מקום במקום צורך גם הם רשאים להקל ולהוציא מתוך הסיר בעודו על האש¹³⁹.

חומם המאכל שלא כהלכה

הונח התבשיל בשבת על גבי כיריים גלויים (אפילו ע"י מי שאינו

.....
135. שש"כ א, כו.

136. ראה פסקי תשובות רנד, טז.

137. שו"ע או"ח שיח, יח.

138. א. שיהיה בדעתו להחזיר את הסיר על גבי האש. ב. שיחזיק בכלי עד שיחזירנו. ג. שהאש תהיה מכוסה. ד. שהתבשיל יהיה מבושל כל צרכו. ה. שהתבשיל יהיה חם במקצת. (שש"כ א, יח)

139. מאחר וצריכים לשמור את האוכל חם לשומרים הבאים וקשה ליישם את כללי החזרה בדירת האבט"ש. ראה חזו"א או"ח לו, טו; שש"כ א, לב.

יהודי) - אסור לאכול ממנו עד שיצטנן¹⁴⁰.

הונח על גבי פלטה חשמלית אך ללא הפסק כלי - מותר, כי כאמור יש המתירים לחמם בדרך זו.

שטיפת כלים

רצוי להגיש את סעודות השבת בכלים חד פעמיים, וכך לחסוך את הצורך בשטיפתם.

אם אין כלים לסעודה הבאה - יש לסבן את הכלים בליפת פלסטיק (סקוטש פלסטיק עגול מעובה)¹⁴¹ או בתחליף כמו שק תפו"א, ובסבון נוזלי.

אין היתר לשטוף כלים לצורך מוצאי שבת, אך מותר למלאם מים או להשרותם במים, כדי ששאריות המזון לא יתקשו¹⁴².

דירה

מים חמים

במרבת דירות ההגנ"ש מתחממים המים בדוד חימום חשמלי. פתיחת ברז המים החמים גורמת לכניסת מים קרים לדוד ולחימומם.

.....
140. שו"ע או"ח רנג, ב.

141. שש"כ יב, י.

142. שש"כ יב, ב.

גם כשהדוד כבוי אסור לפתוח את הברז כל זמן שהמים חמים מאוד, כי אז ברור שחום המים שבדוד מגיע ל-45 מעלות, ונמצא שהמים הקרים מתבשלים מחומם¹⁴³.

במערכת חימום בגז (יונקרס) נוסף גם איסור 'מבעיר', ולכן לעולם אין לפתוח בה את ברז המים החמים.

השימוש במים שהתחממו בדוד שמש שנוי במחלוקת הפוסקים¹⁴⁴, ולמעשה אם המים אינם חמים מאוד מותר להשתמש בהם ללא חשש.

מקלחת במים חמים אסורה בשבת משום גזרת חכמים (ללא קשר לבעיית בישול)¹⁴⁵.

שעון שבת

שעון טיימר מיועד להפסיק ולחדש את זרם החשמל בשעות שנקבעו מראש. שינויים בעיתוי ההפעלה והכיבוי - יש מהם המותרים לגמרי ויש המותרים רק כדי למנוע הפסד או הרגשת צער¹⁴⁶ (כגון הפעלת מזגן בתנאי קור או שרב), כדלהלן:

.....
143. ששי"כ א, לט.

144. ראה שו"ת מנחת יצחק ד, ד. שו"ת אז נדברו א, לד. ששי"כ א, מה (במהדורה ראשונה התיר המחבר לגמרי).

145. שו"ע או"ח שכו, א. ששי"כ יג, לד.

146. הכלל בהלכות אלו הוא שעשיית מלאכה בדרך עקיפה - כגון שגורם שמכשיר חשמלי יידלק עם חידוש הזרם - מותרת במקום צורך גדול (רמ"א או"ח שלד, כב וראה ביה"ל שם), ואילו מניעת מלאכה בדרך עקיפה אינה אסורה כלל (עפ"י רמ"א או"ח רעז, א). אין חשש לאיסור מוקצה בהזת המתג, כי מאחר ומותר לערוך שינויים בשעון, אין בעליו מוקצה אותו משימוש בשבת. ולכל הפחות דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, שמוותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו (שולחן שלמה שבת ג, עמ' רמט).

1. כשהזרם מחובר מותר **לאחר** את עיתוי הכיבוי, אבל **להקדים** מותר רק כדי למנוע הפסד או הרגשת צער, או לצורך מצוה. כיבוי מיידית אסור לחלוטין.
2. כשהזרם מופסק מותר **לאחר** את עיתוי ההפעלה, אבל **להקדים** מותר רק כדי למנוע הפסד או הרגשת צער. הפעלה מיידית אסורה לחלוטין.
3. אין לערוך שינויים בטיימר דיגיטאלי¹⁴⁷.

מותר ללחוץ על מפסק מכשיר חשמלי המחובר לטיימר כשהזרם מופסק, כדי שלא יידלק עם חידוש הזרם; אולם הפעלת המכשיר כשהזרם מנותק מותרת רק כדי למנוע הפסד או הרגשת צער¹⁴⁸. הפעלה, כיבוי ושינוי עוצמה במפזר חום שפעל בכניסת השבת (בשעה שהזרם מנותק) - ייעשו באמצעות מזלג או כל כלי אחר שאינו מוקצה¹⁴⁹.

.....
147. שינויים בשעון זה כרוכים בסגירת מעגלים חשמליים בשעה שהזרם מחובר, ובכתיבה על צג השעון.

148. כדלעיל הערה 63.

149. רוב הפוסקים מתירים להזיז מאוורר או כל מכשיר חשמלי אחר גם בשעה שהוא פועל, לצורך השימוש בו או כדי לפנות את מקומו, כדין כלי שמלאכתו לאיסור (שו"ת אגרות משה או"ח ג, מט-נ).

יוצאים מכלל זה מכשירים בהם יש חוטי להט (נורת ליבון, מפזר חום), שאין לטלטלם אם פעלו בכניסת השבת או שהם פועלים עתה (כדלקמן הערה 24).

אמנם גם במכשיר שהוא מוקצה גמור, יש מתירים לסובב בו כפתור מבלי להזיז את המכשיר עצמו (שו"ת הר צבי א, קצו. שו"ת ציץ אליעזר א, כ פרק ט). ומכל מקום לכתחילה יש לעשות זאת בשינוי.

חימום הדירה

אם לא הושאר חימום או קירור בדירה, או שמפסק החשמל קפץ - ניתן לומר לחייל שאינו יהודי שְׁקָר בדירה וכך יבין שצריך להדליק¹⁵⁰.

בתנאי חום או קור קיצוניים מותר אף לקרוא לנוכרי מבחוץ ולבקש זאת ממנו במפורש¹⁵¹.
מפזר חום פועל או שפעל בכניסת השבת - אין להזיזו בידיים, אלא באמצעות המרפק או ברגל¹⁵².

יתושים

יתושים ושאר חרקים העלולים לעקוץ אדם - אין לצודם, אבל מותר להבריחם, לרסס קוטל חרקים בחלל החדר (לא ישירות עליהם) או למרוח חומר נוזלי דוחה חרקים.
ואם היתוש עומד עליו - מותר לתפוס בו ולהשליכו¹⁵³.

מעשה שבת

חייל החולק את דירת ההגנ"ש עם חברים שאינם שומרי מצוות, והם מדליקים מכשירי חשמל - אסור לו ליהנות ממלאכתם, כגון לקרוא ספר או לחפש דבר מה לאור החשמל שהדליקו, אך אינו

.....
150. מותר ליהנות ממלאכתו מאחר והוא עושה אותה עבור עצמו (שו"ע או"ח שכה, יא).

151. שו"ע או"ח שטז, ט.

152. כדן הפמוט שיש בו שלהבת - ראה שו"ע או"ח רעט, א-ב.

153. שו"ע או"ח שטז, ט ומשנ"ב שם, סקל"ז.

חייב לצאת מהחדר¹⁵⁴.

אם גם קודם לכן היה אור בחדר, מותר ליהנות מתוספת האור שע"י חילול שבת.

ביגוד

הרטבת בגדים וייבושם

הרטבת בגד או שרוך במים אסורה משום כיבוס, אפילו ללא כוונה לנקותם¹⁵⁵, אבל מותר ללכת בגשם או להיכנס לשולית כי אין כוונה להרטיבם¹⁵⁶, וכן מותר להרטיב בדרך לכלוך - לנגב ידיים במגבת או להניח סמרטוט על מים שנשפכו¹⁵⁷.
בגד שנרטב - אסור לסוחטו או לנערו בחוזקה¹⁵⁸, אולם מותר לנערו קלות או להחליקו ביד, על מנת שלא יישארו עליו טיפות מים¹⁵⁹.

אסור ללבוש בגד רטוב וגם לא לקחת אותו בידיים, שמא ישכח ששבת היום ויבוא לסוחטו¹⁶⁰, למעט במקרים הבאים:

▪ הבגד עדיין על גופו¹⁶¹.

.....
154. ראה שו"ע או"ח שיח, א וחי אדם כלל ט.

155. שו"ע או"ח שב, ט.

156. שו"ע או"ח תריג, ה, ח.

157. רמ"א או"ח שב, י.

158. מ"ב שב, סק"ד וסקל"ט.

159. פמ"ג (אשל אברהם שב, סק"ב). בעין משפט הבין כך מהרמ"א או"ח שב, ב.

160. רמ"א או"ח שא, מו.

161. שו"ע או"ח שא, מה.

- אין לו בגד להחלפה¹⁶².
 - מעיל או כל פריט לבוש שלא מקפידים לייבשו¹⁶³.
- בגד רטוב - אסור לתלותו על חבלי כביסה, אך מותר לתלותו על קולב או להניחו על כיסא שלא בסמיכות להסקה או לתנור¹⁶⁴.

לכלוך

התלכלכו הבגדים - אסור לנקותם במים או לשפשף את חלקי הבגד זה בזה, אך מותר לחבוט ביד כדי להסיר אבק או עפר¹⁶⁵.
וכן מותר להסיר קוצים וענפים שהסתבכו בבגד, ולגרד בוץ¹⁶⁶.

נעליים

מותר להסיר בוץ לח מהנעליים באמצעות זרם מים¹⁶⁷, או לנקותו בנייר טואלט¹⁶⁸. התקשה הבוץ - יש לחכך את הנעל בקיר, בסלע או בחפץ קשה שאינו חד¹⁶⁹, אך לא באדמה או בדשא¹⁷⁰.

.....

162. משנייב שא, סקסי"ב.

163. רמ"א או"ח שא, מה.

164. מאחר ואין מקפיד על נקיון מדי ב'. ששי"כ טו, כה.

165. שו"ע או"ח שב, א. משנייב שם, סק"ה-ז, סקל"ג.

166. שו"ע או"ח שב, ז.

167. שו"ע הרב שב, יט.

168. שו"ת ציץ אליעזר ח, טו. שו"ת יבי"א ד, כז, ו. ששי"כ לג, הערה נח, ובמילואים שם הערה סג.

169. שו"ע או"ח שב, ח ומשנייב שם, סקל"ז.

170. שו"ע או"ח שב, ו. אמנם הרמ"א שם מתיר אך המשנייב הביא עוד פוסקים הכותבים להחמיר.

השמירה

כוננות

מותר להסתובב בישוב, אע"פ שעל ידי כך נאלץ לשאת מכשיר קשר או טלפון סלולארי¹⁷¹.

שעון מעורר

כדי להתעורר בזמן לשמירות, ניתן להניח שעון מעורר (אם אין בכך הפרעה לשאר הנמצאים בדירה). מותר לכוון בשבת שעון מעורר מכני, ובתנאי שאינו גורם לצלצול בזמן שמכוון. לכתחילה צריך לעשות זאת לפני שבת¹⁷². מותר לסובב את מחוג הצלצול ולשנות את עיתוי הצלצול, ואף לפתוח או לסגור את לחצן הצלצול¹⁷³, בתנאי שאינו מפעיל או מפסיק את הצלצול באותו רגע¹⁷⁴.

שעון מעורר דיגיטאלי (כמו זה שבטלפון הסלולארי), אסור לכוון אלא ע"י נוכרי¹⁷⁵.

171. מאחר והוא זקוק למכשיר יש לומר שאינו מוקצה (כדין סכין של מילה - ראה מחצית השקל תקכו, יד. בשם הגר"א נבצל שליטי"א).

172. הפעלת הצלצול אסורה משום 'משמיע קול' ומשום עצם סגירת המעגל החשמלי, ומכל מקום מותר לכוון את השעון שיצלצל לאחר זמן, כי אין בכך אלא גרמא, המותרת לצורך גדול (עפ"י שש"כ כח, הערה סה).

173. חיבור המפסק או ניתוקו כשזרם החשמל אינו מחובר, נחשב לגרמא ומותר לצורך מצוה (שבת קכ, ב).

174. כי אז הוא מנתק או מחבר מעגל חשמלי.

175. כדעת הפוסקים שחיבור מעגל חשמלי אינו אסור מן התורה, וממילא אמירה לנוכרי לעשות פעולה זו היא בגדר שבות דשבות המותרת בנסיבות אלו.

כשהשעון מצלצל אסור לכבותו¹⁷⁶, כי בכיבוי הוא מנתק מעגל חשמלי, אלא יש להסות את הקול בשמיכה או להוציאו לחדר אחר.

נשק

פירוק נשק (כולל פירוק ראשוני), הרכבתו, שימונו וניקוי אסורים לחלוטין¹⁷⁷.

קשר

אין לדבר במכשיר הקשר או לבצע בדיקת קשר בשבת, אא"כ הדבר לצורך מבצעי. במקרה זה מותר להגביר ולהנמיך את עוצמת הקול לפי הצורך¹⁷⁸.

גם אם השומר המחליף מתעכב, אין כל היתר לקרוא לו באמצעות טלפון או מכשיר קשר. אך אם חל דרדור ברמת העירנות של השומר, ואין עמו חייל נוסף או תושב המקום שילך ויעיר את המחליף - יתקשר בטלפון בשינוי (לחיצה על המקשים בגב האצבע)¹⁷⁹.

נגמרה הסוללה במהלך השבת - יש להטעין את המכשיר ולא

.....
176. שש"כ כח, כט.

177. משיב מלחמה ב, פו.

178. שינוי עוצמת זרם קיים ללא חיווי דיגיטלי אינו אסור בשבת, אולם אסור להחזיק בו ביד לשם כך, משום מוקצה.

179. עפ"י קשרי מלחמה א, נט.

להחליף סוללה, אלא במקום צורך מבצעי מיידים¹⁸⁰.

שער הישוב

להלן ההנחיות הנוגעות לפתיחת שער הישוב בשבת¹⁸¹:

- ככלל, אין לסגור ולפתוח שער חשמלי בשבת.
- יש לדאוג שהשער יהיה סגור כל הזמן, ורק לצורך יש לפותחו באופן ידני.
- בישובים בהם ישנו אישור אגמ"י/רבש"צ/ק. הגמ"ר - יש להשאיר את השער חצי פתוח לאפשר מעבר של כלי רכב אחד, ואין צורך גם בפתיחה ידנית במהלך השבת, ואת הפתח יש לסגור ע"י ניו-ג'רסי (מחסום נייד) או גדר תלתלית.
- אין לתעד בשבת כלי רכב נכנסים ויוצאים¹⁸², לא בעט שבת וגם לא בשינוי בכל צורה שהיא.
- רכב המתקרב לישוב - במידת האפשר יש לזהותו מתוך הגדר ולא לצאת החוצה, כיון שביציאה

180. לדעת רוב הפוסקים, חיבור לחשמל אינו אסור מן התורה גם אם ע"י כך נדלקת נורת DEL, בעוד שהחלפת סוללה יש בה חשש של בניין וסתירה בכלים.

181. מותר לפתוח את השער אף בפני רכב מחלל שבת (אע"פ שמסייע לעוברי עברה) מכמה טעמים:

הנהג ימשיך וייסע גם ללא עזרת השומר.

פתיחת השער נעשית לפני שהוא מתחיל לנסוע ולא תוך כדי נסיעה (ראה שו"ת משיב דבר ב, לא-לב).

לדעת הש"ך יו"ד קנא, סק"ו אין איסור מסייע אצל מומר או מי שאינו שומר מצוות (ראה דגול מרובה שם).

182. ההנחיה מיועדת לחיילים המבצעים אבטחת מתקנים במחנות צה"ל.

החוצה הוא מוציא את הנשק והווסט/אפוד שעליו מחוץ לעירוב¹⁸³.

תאורה

אם לא הופעלה התאורה הנדרשת למשימה לפני שבת, יש לקרוא לנוכרי כדי להפעילה. כשנוכרי אינו מצוי וקיים צורך ממשי בתאורה (כגון בלילה אפל) - ניתן להסיט את מתג ההפעלה במרפק לצורך ביטחוני. אם יש ברשות החייל פנס LED - עדיף להשתמש בו, כאשר יש בכך צורך ביטחוני¹⁸⁴.

מצלמות אבטחה

ברבים מהיישובים מוטלת על מאבטח השער גם הפעלת מצלמות האבטחה. פעולה זו תיעשה ככל הנדרש לצורך האבטחה, ולא מעבר לכך.

תרגולות

אין לבצע תרגולות ו'הקפצות' במהלך השבת.

.....
183. יצא מחוץ לעירוב לצורך זיהוי - יש להתיר את חזרתו כדין כל היוצאים להציל שחוזרים למקומם בכלי זינם (ראה גם שש"כ לב, הערה קכב).

184. האור שמפיקה נורה זו אינו נוצר ע"י חימום חוט להט, ולכן אין בו איסור תורה (לרוב הפוסקים, הסוברים שסגירת מעגל חשמלי אינה אסורה מן התורה).

חימום העמדה

בהפעלת שקית חימום בשבת יש חשש לאיסור 'מוליד'¹⁸⁵, ולכן היא מותרת רק בתנאי קור קיצוני, כשאין שם נוכרי שיפתח. יש לפתוח את האריזה לפני שבת, או באופן שלא ייקרעו אותיות. בתנאי קור קיצוני מותר להפעיל מפזר חום בשבת ע"י נוכרי¹⁸⁶.

שעון מעורר

כדי להתעורר בזמן לשמירות, ניתן להניח שעון מעורר (אם אין בכך הפרעה לשאר הנמצאים בדירה). מותר לכוון בשבת שעון מעורר מכני, ובתנאי שאינו גורם לצלצול בזמן שמכוון. לכתחילה צריך לעשות זאת לפני שבת¹⁸⁷. מותר לסובב את מחוג הצלצול ולשנות את עיתוי הצלצול, ואף לפתוח או לסגור את לחצן הצלצול¹⁸⁸, בתנאי שאינו מפעיל או מפסיק את הצלצול באותו רגע¹⁸⁹.

שעון מעורר דיגיטאלי (כמו זה שבטלפון הסלולארי), אסור לכוון

.....
185. הריאקציה הכימית אינה נחשבת לגמר מלאכה מעין מכה בפטיש, ומכל מקום איסור דרבנן יש בה (הלכה כסדרה א', תשובה רנא. באורחות שבת טו, הערה צח כתב לעניין מקלור (סטיקלייט), שלדעת החזו"א או"ח נ, ט שניתנת צורה לחומר אסורה משום מכה בפטיש, הוא הדין באופן זה).

186. כדלעיל הערה 63.

187. הפעלת הצלצול אסורה משום 'משמיע קול' ומשום עצם סגירת המעגל החשמלי, ומכל מקום מותר לכוון את השעון שיצלצל לאחר זמן, כי אין בכך אלא גרמא, המותרת לצורך גדול (עפ"י שש"כ כח, הערה סה).

188. חיבור המפסק או ניתוקו כשזרם החשמל אינו מחובר, נחשב לגרמא ומותר לצורך מצוה (שבת קכ, ב).

189. כי אז הוא מנתק או מחבר מעגל חשמלי.

אלא ע"י נוכרי¹⁹⁰.

כשהשעון מצלצל אסור לכבותו¹⁹¹, כי בכיבוי הוא מנתק מעגל חשמלי, אלא יש להסות את הקול בשמיכה או להוציאו לחדר אחר.

יציאה מהישוב

איסור הוצאה

פעמים שמתעורר צורך לצאת לישוב סמוך הנמצא בתוך תחום שבת (או שהונח עירוב תחומין בשביל להגיע אליו). במקרה זה יש להקפיד שלא לשאת דבר¹⁹² (גם לא טלפון נייד) ושכיסוי הבגדים יהיו ריקים.

אם כחלק מהכוננות נדרש להיות צמוד לטלפון נייד - אין לצאת אלא לצורך מצוה, ואז יש לשאת את הטלפון בשינוי, כגון בין המכנס לחולצה¹⁹³.

.....
190. כדעת הפוסקים שחיבור מעגל חשמלי אינו אסור מן התורה, וממילא אמירה לנוכרי לעשות פעולה זו היא בגדר שבות דשבות המותרת בנסיבות אלו.

191. שש"כ כח, כט.

192. לדעת הגר"ש גורן, נשק נחשב למלבוש ביחס ללוחם, ומותר לשאתו מחוץ לעירוב. ראה גם כחיצים ביד גיבור א, עמ' 19-29 וקשרי מלחמה ג, עמ' 861-961.

193. עפ"י שו"ת מהר"ש ענגיל ג, מג. שו"ת קול מבשר א, עט.

דרך טלטול מותרת

אם המרחק בין היישובים קצר וקיימת אפשרות להיכנס ולצאת מבלי להשתהות ליד השער, ניתן לצאת מיישוב זה ולהיכנס ליישוב האחר תוך נשיאת חפצים ובלבד שלא יעצר בדרך. בהיתר זה יש להשתמש רק לצורך מצוה¹⁹⁴, או כשנדרשים לאבטח בעמדה הנמצאת מחוץ לעירוב¹⁹⁵.

.....
194. עפ"י חזו"א או"ח קג, יט.

195. ההנחיה מיועדת לחיילים המבצעים אבטחת מתקנים במחנות צה"ל.

מוצאי שבת**עשיית מלאכה**

גם לאחר שיצאה השבת עדיין אסור לעשות מלאכה עד שיבדילו בין קודש לחול, בהוספת 'אתה חוננתנו' בתפילת ערבית או בעריכת ההבדלה.

מי שטרם התפלל וטרם הבדיל על היין, רשאי לעשות מלאכה לאחר שיאמר בפיו את המילים 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'¹⁹⁶.

הבדלה

עיקר ההבדלה הן ברכות היין ו'המבדיל', אלא שתיקנו חכמים להריח בשמים כדי להקל על פרידת הנשמה היתרה שזוכים לה בשבת וכן להודות על יצירת האש שהייתה במוצאי שבת, וברכות אלו סודרו בהבדלה.

לכן אם אין אש או בשמים (ואף לא צמח שריחו נעים) - אין לעכב את ההבדלה, ויברך על הנר והבשמים כשיזדמנו לו¹⁹⁷.

אין להבדיל בלי משקה, וכשאיין יין ניתן להבדיל גם על 'חמר מדינה'¹⁹⁸.

.....
196. שו"ע או"ח רצט, י.

197. שו"ע או"ח רצה, א רצז, א.

198. שו"ע או"ח רצו, ב.

חייל שהיה בעמדה בצאת השבת¹⁹⁹, ולא יהיה באפשרותו להבדיל שעות רבות - רשאי לאכול לאחר שיאמר 'ברוך המבדיל'²⁰⁰, וברגע שיוכל יבדיל, אפילו למחרת.

.....
199. שו"ע או"ח רצג, ג מתיר לימי שהיה אנוס, כגון שצריך להחשיך על התחום לדבר מצוה', להתפלל ערבית ולהבדיל (ללא נר ובשמים) החל מ'פג המנחה'; אבל האחרונים הורו שלא לנהוג כך שמא יבוא לעשות מלאכה לפני צאת הכוכבים (משני"ב שם, סק"ט וערוך השולחן שם, ג).

200. בהסתמך על דעת ערוך השולחן רצו, יד שציידד כדעה הראשונה בשו"ע או"ח רצו, ג המתירה לאכול כשאין יין להבדלה. אבל המשני"ב שם, סקכ"א החמיר, וכאן הרי מעיקר הדין פטורים מהבדלה כל זמן שעסוקים במצוה.

לוח זמני היום

- לפניך לוח זמנים קבוע לכל השנים.
- מובאים כאן שלושה תאריכים בכל חודש. כדי לדעת זמן שבתאריך אחר – יש לחשב אותו לפי התאריכים הסמוכים לו.
- הזמנים בלוח הינם לפי שעה חורף. בימים בהם מונהג שעון קיץ, יש להוסיף שעה על הזמן הרשום כאן.
- לוח הזמנים הינו לפי אופק ירושלים. ישנם הפרשי זמן במקומות אחרים בארץ, ותיתכן סטייה של כעשר דקות מהזמנים המובאים כאן.
- הבא להתאים את הזמנים המובאים בלוח זה למקום אחר בארץ, יבדוק את רגע הזריחה (הנקודה הראשונה של עיגול החמה העולה מול האופק) או את רגע השקיעה (הנקודה האחרונה של עיגול החמה השוקעת באופק) וכך יקבע את ההפרשים בין מקומו ובין הקבוע בלוח.
- סוף זמן קריאת שמע ותפילה הכתובים בלוח, הם כדעת המג"א ובעל התניא.
- זמן כניסת שבת הוא עשרים דקות לפני השקיעה. בירושלים ובפתח תקווה נוהגים להכניס את השבת ארבעים דקות לפני השקיעה. זמן צאת שבת הינו שלושים וחמש דקות לאחר השקיעה (בכל הארץ).

סוף זמן תפילה	סוף זמן ק"ש	הנץ החמה	זמן טלית ותפילין	עלות השחר	לועזי	
9:31	8:26	5:14	4:29	4:02	1	ספטמבר
9:30	8:28	5:20	4:35	4:08	11	
9:30	8:29	5:26	4:42	4:15	21	
9:30	8:30	5:32	4:48	4:21	1	אוקטובר
9:30	8:32	5:38	4:54	4:27	11	
9:31	8:35	5:45	5:02	4:35	21	
9:33	8:39	5:53	5:10	4:43	1	נובמבר
9:36	8:43	6:02	5:19	4:52	11	
9:41	8:49	6:11	5:28	5:01	21	
9:46	8:54	6:19	5:36	5:09	1	דצמבר
9:51	9:00	6:27	5:44	5:17	11	
9:56	9:06	6:33	5:50	5:23	21	
10:01	9:11	6:37	5:54	5:27	1	ינואר
10:04	9:13	6:38	5:55	5:28	11	
10:06	9:14	6:36	5:53	5:26	21	
10:06	9:12	6:31	5:47	5:20	1	פברואר
10:03	9:09	6:24	5:40	5:13	11	
10:00	9:04	6:15	5:30	5:03	21	
9:56	8:59	6:05	5:21	4:54	1	מרץ
9:50	8:51	5:53	5:09	4:42	11	
9:44	8:44	5:41	4:57	4:30	21	
9:37	8:35	5:27	4:42	4:15	1	אפריל
9:31	8:27	5:15	4:30	4:03	11	
9:26	8:20	5:03	4:19	3:52	21	
9:22	8:15	4:53	4:08	3:41	1	מאי
9:18	8:10	4:45	4:00	3:33	11	
9:16	8:07	4:38	3:53	3:26	21	
9:16	8:05	4:34	3:49	3:22	1	יוני
9:16	8:06	4:33	3:48	3:21	11	
9:18	8:07	4:34	3:49	3:22	21	
9:21	8:10	4:37	3:52	3:25	1	יולי
9:23	8:13	4:42	3:57	3:30	11	
9:26	8:16	4:48	4:02	3:35	21	
9:28	8:20	4:55	4:10	3:43	1	אוגוסט
9:30	8:22	5:01	4:16	3:49	11	
9:30	8:25	5:08	4:22	3:55	21	

צאת הכוכבים	שקיעה	פלג המנחה	מנחה קטנה	מנחה גדולה
18:25	18:07	16:47	15:27	12:11
18:12	17:54	16:36	15:18	12:06
17:59	17:41	16:25	15:09	12:02
17:46	17:28	16:14	15:00	11:58
17:33	17:15	16:03	14:51	11:55
17:22	17:04	15:54	14:44	11:53
17:12	16:54	15:45	14:37	11:52
17:04	16:46	15:40	14:33	11:53
16:59	16:41	15:36	14:31	11:55
16:58	16:40	15:37	14:32	11:58
16:58	16:40	15:37	14:34	12:02
17:02	16:44	15:41	14:38	12:07
17:09	16:51	15:48	14:44	12:12
17:17	16:59	15:55	14:51	12:17
17:26	17:08	16:03	14:58	12:20
17:36	17:18	16:11	15:04	12:22
17:44	17:26	16:18	15:10	12:23
17:53	17:35	16:24	15:14	12:22
17:59	17:41	16:29	15:17	12:21
18:06	17:48	16:34	15:21	12:19
18:13	17:55	16:39	15:23	12:16
18:21	18:03	16:45	15:26	12:14
18:27	18:09	16:49	15:29	12:12
18:34	18:16	16:54	15:32	12:10
18:41	18:23	17:00	15:36	12:09
18:49	18:31	17:05	15:40	12:09
18:55	18:37	17:11	15:44	12:10
19:02	18:44	17:16	15:48	12:12
19:07	18:49	17:21	15:52	12:14
19:10	18:52	17:23	15:55	12:16
19:11	18:53	17:25	15:56	12:18
19:10	18:52	17:24	15:56	12:19
19:05	18:47	17:20	15:53	12:20
18:58	18:40	17:15	15:49	12:19
18:49	18:31	17:07	15:43	12:17
18:38	18:20	16:58	15:36	12:15

תפילת מנחה - נוסח אחיד

אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתָהּ, עוֹד יְהַלְלוּךָ סֵלָה. אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁפָכָה לוֹ, אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁׁׁי א-להיו. תִּהְיֶה לְדוֹד אַרְוֵמָה אֱלוֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד. בְּכָל יוֹם אַבְרָכָה וְאַהֲלֶלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד. גְּדוֹל יי וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדָלְתוֹ אֵין חֶקֶר. דוֹר לְדוֹר יִשְׁבַח מִעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתֶיךָ יְגִידוּ. הַדָּר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה. וְעִזְזוּ נוֹרְאוֹתֶיךָ יֵאֱמָרוּ וּגְדוּלָתְךָ אֲסַפְּרָנָה. זְכֹר רַב טוֹבָךָ יִבְיְעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְצֶנּוּ. חַנוּן וְרַחוּם יי אֲרֹךְ אַפִּים וְגָדֵל חֶסֶד. טוֹב יי לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מִעֲשָׂיו. יוֹדוּךָ יי כָּל מִעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶיךָ יִבְרַכְוֶכָה. כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֵאֱמָרוּ וּגְבוּרָתְךָ יִדְבְּרוּ. לְהוֹדִיעַ לְבַנְי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ. מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עַלְמִים וּמְשֻׁלְתְךָ בְּכָל דוֹר וָדוֹר. סוֹמֵךְ יי לְכָל הַנִּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים. עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. פּוֹתֵחַ אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. צְדִיק יי בְּכָל דְרָכָיו וְחִסִּיד בְּכָל מִעֲשָׂיו. קְרוֹב יי לְכָל קִרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בְּאַמְתוֹ. רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם. שׁוֹמֵר יי אֶת כָּל אֱהָבָיו וְאֶת כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד. תִּהְיֶה לָּךְ יי יִדְבַר פִּי וְיִבְרַךְ כָּל בְּשָׁר שֶׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְאַנְחֵנוּ נְבַרְךָ יְהוָה, מִעֲתָה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ:

ואומר החזן חצי קדיש:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעֵלְמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתָהּ, וְיִמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ וְיִצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ. (אמן). בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,

בְּעֵגְלָא וּבְזִמּוֹן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמן יהא). יְהֵא שְׁמָה רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי
עַלְמַי: יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל,
שְׁמָה דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ברוך הוא). לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא, תְּשַׁבְּחָתָא
וְנַחֲמָתָא, דְאִמְיָרֵן בְּעֵלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

א-דְּנִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ.

בְּרוּךְ אַתָּה יי, א-לֵהִינּוּ וְא-לֵהִי אֲבוֹתֵינוּ, א-לֵהִי אֲבָרְהָם, א-לֵהִי יִצְחָק וְאֵל-
הִי יַעֲקֹב. הָא-לֵהִי הַגָּדוֹל, הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא, א-לֵהִי עֲלִיוֹן, גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים, קוֹנֵה
הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵי אֲבוֹת, וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ, בְּאַהֲבָה. מְלַךְ עוֹזֵר
וּמוֹשִׁיעַ וּמְגוֹן. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מְגוֹן אֲבָרְהָם.

אַתָּה גָבוֹר לְעוֹלָם, א-דְּנִי. מְחִיָּה מֵמֵתִים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ. בְּקִיץ: מוֹרִיד הַטֶּל. בַּחֲרוֹף:
מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחַסֵּד, מְחִיָּה מֵמֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים,
סוֹמֵךְ גּוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לִישִׁיב עֵפֶר. מִי
כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרֹת, וּמִי דוֹמֶה לָךְ, מְלַךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמָר אַתָּה
לְהַחְיֹת מֵמֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מְחִיָּה הַמֵּתִים.

בְּחֻזַת הַשׁ"ץ אֲמָרִים קְדוּשָׁה:

וְקִדְשֵׁךְ וְנִעְרִיצָךְ, כְּנִעַם שִׁיחַ סוֹד שְׂרָפֵי קִדְשׁ הַמְּשַׁלְּשִׁים לָךְ קִדְשָׁה,
כְּפָתוּב עַל יַד גְּבִיאָךְ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר: קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יי צַב-אוֹת
מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאֲמָרִים: בְּרוּךְ כְּבוֹד יי מְמֻקְמוּם.
וּבְדַבְּרֵי קִדְשֵׁךְ פְּתוּב לְאִמְרוֹ: יְמִלְךָ יי א-לֵהִיךָ צִיּוֹן לְדוֹד וְדוֹד הַלְלוּיָהּ:

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ, וּקְדוּשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סְלָה. כִּי א-לֵהִי מְלַךְ גָּדוֹל

וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יי, הָאֵל הַקְּדוֹשׁ.

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת, וּמְלַמֵּד לְאֲנוּשׁ בִּינָה. (וְ)חַנּוּן מֵאַתָּה חֻכְמָה בִּינָה וְדַעַת.
בְּרוּךְ אַתָּה יי, חוֹנֵן הַדַּעַת.

הַשִּׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ, וְקַרְבֵּנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבֹדְךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה
לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, הַרוֹצֵה בְּתַשׁוּבָה.

סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטְאנוּ, מִחַל לָנוּ מִלִּפְנֵי כִּי פָשַׁעְנוּ, כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אַתָּה.
בְּרוּךְ אַתָּה יי, חַנּוּן הַמִּרְבֶּה לְסִלּוּחַ.

רְאֵה נָא בְעֵינֵינוּ וּרְיִבָה רִיבֵנוּ וּגְאֻלָּנוּ גְאֻלָּה שְׁלֵמָה מִהֲרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ, כִּי אֵל
גּוֹאֵל חֲזַק אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יי, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל.

רַפְּאֵנוּ יי וְנִרְפָּא, הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִגְשָׁעָה, כִּי תִהְלֹתְנוּ אַתָּה, וְהַעֲלֵה (אֲרוּכָה וּמִרְפָּא
לְכָל תַּחֲלוּאֵינוּ וְלְכָל מַכְאוּבֵינוּ וְלְכָל מַכּוֹתֵינוּ) רַפּוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ, כִּי
אֵל מִלְּךָ רּוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יי, רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

בְּרַךְ עַלְיָנוּ יי אֵל-לֵהִינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִיַּי תְּבוֹאֲתָה לְטוֹבָה. וְתַן

(בְּקִי"ז: בְּרַכָּה בַחור"ף: טל וּמְטָר לְבְרַכָּה)

עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְשַׁבְּעֵנוּ מִטּוֹבָה, וּבְרַךְ שְׁנַתְנוּ פְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת לְבְרַכָּה, כִּי אֵל-
טוֹב וּמְטִיב אַתָּה וּמְבַרַךְ הַשָּׁנִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מְבַרַךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחַרוּתְנוּ, וְשֵׂא נֶס לְקַבֵּץ גְּלוּתֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מִהֲרָה

מארבע כנפות הארץ. ברוך אתה יי, מקבץ נדחי עמו ישראל.

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוּנָה, וְיִוָּעֲצִינוּ כְּבַתְחֻלָּה. וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ יְגוֹן וְאַנְחָה, וּמְלַךְ עָלֵינוּ מִהֲרֵה אֶתָּה יי לְבַדָּה, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, וְצַדִּיקוֹ בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מְלַךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

וְלַמְלַשְׁיָנִים אַל תְּהִי תַקּוּהָ, וְכָל הַמֵּינִים כְּרַגַּע יֵאבְדוּ, וְכָל אִיבֵי עַמּוֹךְ מִהֲרֵה יִפְרָתוּ, וְהַזִּידִים מִהֲרֵה תַעֲקֹר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וּתְשַׁפִּילֵם וּתְכַנְיַעֵם בְּמִהֲרֵה בְיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, שׁוֹבֵר אִיבִים וּמְכַנְיַע יָדַיִם:

עַל הַצְּדִיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי שְׂאֵרִית עַמּוֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלִיטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גְּרֵי הַצְּדִיק וְעָלֵינוּ, יְהִמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יי א-לֵהֵינוּ, וְתוֹן שְׂכָר טוֹב לְכָל הַבוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאַמְתָּ, וְשִׁים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם, וְלַעוֹלָם לֹא גְבוּשׁ כִּי כָּה בְטַחְנוּ. וְעַל חֲסִדְךָ הַגָּדוֹל בְּאַמְתָּ (וּבַתְמִים) נִשְׁעָנֶנּוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מִשְׁעֵן וּמְבַטֵּחַ לְצַדִּיקִים.

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תְּשׁוּב, וְתִשְׁכֹּן בְּתוֹכָהּ כְּאִשֶּׁר דְּבַרְתָּ, וּבִנְה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בְּנֵן עוֹלָם, וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מִהֲרֵה לְתוֹכָהּ תָּכִין. בְּרוּךְ אַתָּה יי, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם.

אֵת צִמְח דָּוִד עַבְדְּךָ מִהֲרֵה תְצַמִּיחַ, וְקַרְנוֹ תֵרוֹם בִּישׁוּעָתְךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קוֹיֵנוּ כָּל הַיּוֹם. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מְצַמִּיחַ קָרְן יְשׁוּעָה.

אָב הַרְחֵמוּן שְׁמַע קוֹלֵנוּ יי א-לֵהֵינוּ, חוֹס וּרְחַם עָלֵינוּ, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן

את תפלתנו, כי א-ל שומע תפלות ותחנונים אתה, ומלפניך מלכנו, ריקם אל תשיבנו. חננו ועננו ושמע תפלתנו. כי אתה שומע תפילת כל פה עמך ישראל, ברחמים, ברוך אתה יי, שומע תפלה:

רצה יי א-להינו בעמך ישראל ולתפלתם שעה, והשב את העבודה לדביר ביתך, ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

בראש חודש ובחול המועד אומרים:

א-להינו וא-להי אבותינו, געלה ויבא ויגיע ויראה וירצה ולשמע ויפקד ויזכר וזכרוננו ופקדוננו וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך וזכרון ירושלים עיר קדשך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לפלטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים לחיים (טובים) ולשלום ביום

בראש חדש: ראש החדש הזה, בחוה"מ פסח: חג המצות הזה, בחוה"מ סוכות: חג הסוכות הזה,

זכרנו יי א-להינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים טובים, ובדבר ישועה ורחמים חוס וחנונו, ורחם עלינו, והושיענו כי אליך עינינו, כי א-ל מלך חנון ורחום אתה.

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים. ברוך אתה יי, המחזיר שכנתו לציון.

מודים אנחנו לך, שאתה הוא יי א-להינו וא-להי אבותינו לעולם ועד, צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדר ודר. נודה לך ונספר תהלתך, על חיינו המסורים בדיך, ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל נסיך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא כלו רחמיך, והמרחם כי לא תמו חסדיך, כי מעולם קוינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם ויתנשא שמך מלכנו תמיד, לעולם ועד. וכל החיים יודוך סלה, ויהללו ויברכו את שמך הגדול באמת לעולם כי טוב הא-ל ישועתנו ועזרתנו סלה, הא-ל הטוב. ברוך אתה יי, הטוב שמך ולך נאה להודות.

שים שלום טובה וברכה, חיים חן וחסד ורחמים, עלינו ועל כל ישראל עמך. ברכנו אבינו, כלנו כאחד יחד באור פניך, כי באור פניך נתת לנו יי א-להינו, תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום. וטוב יהיה בעיניך לברכנו ולברך את כל עמך ישראל. בכל עת ובכל שעה בשלומך ברוב עז ושלום. ברוך אתה יי, המברך את עמו ישראל בשלום.

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי.

א-להי, נצור לשוני מרע, ושפתי מדבר מרמה, ולמקללי נפשי תדום, ונפשי כעפר לכל תהיה, פתח לבי בתורתך, ואחרי מצותיך תרדף נפשי. וכל הקמים והחושבים עלי לרעה, מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבתם.

עשה למען שמך, עשה למען ימינה, עשה למען תורתך, עשה למען קדשתך, למען יחלצון ידיך. הושיעה ימינה וענני. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי. עשה שלום במרומי, הוא יעשה שלום עלינו, ועל כל ישראל, ואמרו אמן.

יהי רצון מלפניך, יי א-להינו וא-להי אבותינו, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך. ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות. וערבה ליי מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמוניות.

א- להינו וא- להי אבותינו. תבא לפניה תפלתנו ואל תתעלם מתחנונו. שאין אנו עזי פנים וקשי ערף לומר לפניה יי א- להינו וא- להי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל אנחנו ואבותינו חטאנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי. העוינו. והרשענו. וזנו. חמסנו. טפלונו שקר. יעצנו רע. כזבנו. לצנו. מרדנו. נאצנו. סרנו. עוינו. פשענו. צרנו. קשינו ערף. רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו. תעתענו: סרנו ממצותיה וממשפטיה הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הבא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

א- ל ארץ אפים אתה ובעל הרחמים נקראת. ודרך תשובה הורית. גדלת רחמיה וחסדיה תזכר היום ובכל יום לזרע ידידה. תפן אלינו ברחמים. כי אתה הוא בעל הרחמים. בתחנונו ובתפלה פניה נקדם, כהודעת לענו מקדם. מחרון אפה שוב. כמו בתורתך כתוב. ובצל כנפיה נחסה ונתלונן. כיום וירד יי בענו. תעבר על פשע ותמחה אשם. כיום ויתיצב עמו שם. תאזין שועתנו ותקשיב מנו מאמר. כיום ויקרא בשם יי ושם נאמר:

יעבר יי על פניו ויקרא: יי א- ל רחום וחנון. ארץ אפים ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים. נשא עון ופשע וחסאה. ונקה: וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו: סלח לנו אבינו כי חטאנו. מחל לנו מלכנו כי פשענו. כי אתה אדני טוב וסלח ורב חסד לכל קראיה:

ויאמר דוד אל גד, צר לי מאד, נפלה נא ביד יי, כי רבים רחמיו, וביד אדם אל אפלה:

רחום וחנון חטאתי לפניה. יי מלא רחמים. רחם עלי וקבל תחנוני: יי אל באפה תוכיחני ואל בחמתך תיסרני. חנני יי כי אמלל אני רפאני יי כי נבהלו עצמי. ונפשי נבהלה מאד ואתה יי עד מתי. שובה יי חלצה נפשי הושיעני למען

חֲסִדָּךָ. כִּי אֵין בְּמִנּוֹת זְכָרְךָ בְּשִׂאֹל מִי יוֹדֶה לָךְ. יִגְעֵתִי בְּאַנְחָתִי אֲשַׁחֶה בְּכָל לַיְלָה
מִטְּתִי בְּדַמְעֵתִי עֵרְשִׁי אֲמַסֶּה. עֲשִׂשָׁה מִכַּעַס עֵינַי עֲתָקָה בְּכָל צוּרְרִי. סוּרוּ מִמֶּנִּי
כָּל פְּעֻלֵי אֱוֹן כִּי שָׁמַע יי קוֹל בְּכִי. שָׁמַע יי תַּחֲנֻתִי יי תַּפְלְתִי יִקַּח. יִבְשׂוּ וַיִּבְהֲלוּ
מֵאֵד כָּל אִבְרֵי יִשְׂבּוּ יִבְשׂוּ רַגְעַ.

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. שְׁמֹר שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל. וְאֵל יֵאבֵד יִשְׂרָאֵל. הָאוֹמְרִים
שָׁמַע יִשְׂרָאֵל: שׁוֹמֵר גּוֹי אָחָד. שְׁמֹר שְׂאֲרֵית עִם אָחָד. וְאֵל יֵאבֵד גּוֹי אָחָד.
הַמְיַחֲדִים שְׁמָךְ יי א-לֵהֵינוּ יי אָחָד: שׁוֹמֵר גּוֹי קְדוֹשׁ. שְׁמֹר שְׂאֲרֵית עִם
קְדוֹשׁ. וְאֵל יֵאבֵד גּוֹי קְדוֹשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת לְקְדוּשׁ: מִתְרַצֶּה
בְּרַחֲמִים וּמִתְפַּיֵס בְּתַחֲנוּנִים. הַתְרַצֶּה וְהַתְפַּיֵס לְדוֹר עָנִי. כִּי אֵין עוֹזֵר:
אָבִינוּ מְלַכְנוּ, חָנּוּנוּ וְעַנּוּנוּ. כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֲסֵד
וְהוֹשִׁיעֵנו:

וְאַנְחָנוּ לֹא נִדַע מַה נַּעֲשֶׂה. כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יי וְחֲסִדֶיךָ. כִּי מַעוֹלָם
הָמָּה: יְהִי חֲסִדָּךְ יי עָלֵינוּ. כְּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים. מַהֲרָה
יִקְדָּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ. כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: עֲזָרְנוּ בְּשֵׁם יי. עֲשֵׂה שְׁמִים וְאָרֶץ: חָנּוּנוּ יי חָנּוּנוּ.
כִּי רַב שְׁבַעֲנוּ בּוֹז: בְּרַגְזְךָ רַחֵם תִּזְכֹּר. בְּרַגְזְךָ עַקְדָה תִּזְכֹּר. בְּרַגְזְךָ תְּמִימוֹת תִּזְכֹּר: יי
וְהוֹשִׁיעָה. הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ: כִּי הוּא יַדַע יַצְרֵנוּ. זְכוּר כִּי עֶפְרַיִם אֲנַחְנוּ: עֲזָרְנוּ
א-לֵהֵי יִשְׂרָאֵל עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמָךְ. וְהַצִּילְנוּ וְכַפֵּר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמָךְ:

קדיש תתקבל:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵךְ רַבָּא. (אמן) בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתָהּ, וַיִּמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ
וַיַּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ. (אמן). בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמָה רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמָא וְלְעַלְמֵי

עֲלֵמִיא: יִתְבַּרַּךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל ,
שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא (ברוך הוא). לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָא
וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרוּן בְּעֵלְמָא. וְאִמְרוּן אַמֵּן:

תְּתַקַּבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קִדָּם אַבוּהוֹן דִּי בְשִׁמְיָא וְאִמְרוּ
אַמֵּן. (אמן) יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים, עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ
אַמֵּן. (אמן) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ
אַמֵּן.

עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל, לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֵא עֲשֹׂנוּ
כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, וְלֹא שְׁמַנּוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה. שְׁלֵא שָׁם חָלְקֵנוּ כְּהֵם,
וּגוֹרְלֵנוּ כְּכָל-הַמוֹנִם, שְׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק, וּמִתְפַּלְלִים אֶל א-ל
לֹא יוֹשִׁיעַ. וְאַנְחֵנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לְפָנֵי מַלְךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא נוֹטֶה שְׁמַיִם וְיִסַּד אֲרֶץ, וּמוֹשֵׁב יְקֻרוֹ בְּשָׁמַיִם
מִמַּעַל, וְשִׁכְנִית עִזּוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא א-ל-לֵהִינוּ, אֵין עוֹד, אֲמַת מְלַכְנוּ,
אָפֶס זולתוֹ. כְּפִתוּב בְּתוֹרָתוֹ: וְיַדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבָבְךָ כִּי יְיָ הוּא
הָא-לֵהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאֲרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נִקְנֶה לָךְ יְיָ א-ל-לֵהִינוּ, לְרֵאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֲרַת עֲזָךְ, לְהַעֲבִיר
גְּלוּלִים מִן הָאֲרֶץ, וְהַאֲלִילִים פְּרוֹת יִפְרֵתוּן, לְתַשְׁן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי,
וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְשִׁמְךָ, לְהַפְּנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רְשָׁעֵי אֲרֶץ. יִכִּירוּ וְיַדְעוּ
כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֶל, כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל בְּרָה, תִּשָּׁבַע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְיָ א-ל-לֵהִינוּ

יְכַרְעוּ וַיִּפְלוּ, וְלִכְבוֹד שְׁמֶךָ יִקָּר יִתְנוּ, וַיִּקְבְּלוּ כָּלֶם אֶת עַל מַלְכוּתְךָ,
וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הִיא, וְלְעוֹלָמִי עַד
תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כִּפְתוּב בְּתוֹרַתְךָ: "יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. וְנֹאמַר: וְהָיָה יי
לְמֹלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יי אַחַד וְשָׁמוֹ אַחַד.

תפילת ערבית - נוסח אחיד

(חצי קדיש)

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהִשָּׁיב אִפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל חַמַּתּוֹ:
יי הוֹשִׁיעָה. הַמְּלֹךְ יַעֲגִנוּ בַּיּוֹם קָרְאֵנוּ: חַזן: בָּרַכּוּ אֶת יי הַמְּבָרֵךְ: קהל וחזן: בְּרוּךְ יי
הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּרוּךְ אַתָּה יי. א-להינו מְלֹךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בְּדַבְּרוֹ מְעַרֵּיב עַרְבִים. בְּחֻכְמָה
פּוֹתַח שְׁעָרִים. וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עֵתִים וּמַחְלִיף אֶת הַזְּמַנִּים. וּמְסַדֵּר אֶת הַפּוֹכְבִים
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרַקִּיעַ כְּרִצּוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וְלַיְלָה. גּוֹלֵל אֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ
מִפְּנֵי אֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמַבְיֵא לַיְלָה. וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה. יי צְבָאוֹת שְׁמוֹ:
א-ל חי וְקַיָּם תָּמִיד מְלוֹךְ עֲלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּרוּךְ אַתָּה יי, הַמְעַרֵּיב עַרְבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֵּת. תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ
לְמַדָּת. עַל כֵּן יי א-להינו בְּשִׁכְבְּנוּ וּבְקוּמָנוּ נְשִׁיחַ בְּחֻקֶיךָ. וְנִשְׁמַח בְּדַבְּרֵי תְלָמוּד
תּוֹרַתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֵרְךָ יְמֵינוּ וּבְהֵם נִהְגָה יוֹמָם וְלַיְלָה:

וְאֶהְבֶּתָּ אֶל תַּסִּיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי. אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יחיד אומר: א-ל מְלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי א-לֵינוּ יי אֶחָד:

בלחש - בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֵד:

וְאֶהְבֶּתָּ אֵת יי א-לֵהִי בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ וּבְכֹל מְאֹדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ: וְשָׁנַנְתָּם לְבִנְיָה וְדַבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטוֹטַפֹּת בְּיַד עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם שָׁמַע תִּשְׁמָעוּ אֶל מְצוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאֶהְבָּה אֵת יי א-לֵהִיכֶם וּלְעַבְדוֹ בְּכֹל לְבַבְכֶם וּבְכֹל נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטֶּר אֶרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ וְאֶסְפָּת דָּגָנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשִׂדְךָ לְבַהֲמֹתְךָ וְאָכְלֹת וּשְׂבָעְתָּ: הַשְּׁמֵרוּ לָכֶם פֹּן יַפְתָּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אִף יי בְּכֶם וְעָצַר אֵת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֶּן אֵת יְבוּלָהּ וְאֲבַדְתֶּם מִהֲרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר יי נָתַן לָכֶם: וְשִׁמַּתֶּם אֵת דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֶתְם לְאוֹת עַל יָדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטַפֹּת בְּיַד עֵינֵיכֶם: וְלִמְדַתְּם אֶתְם אֵת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ בְּלִכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי לְאַבְתִּיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יי אֵל מִשָּׁה לְאָמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְּפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדַרְתָּם וְנָתַנּוּ עַל צִיצִית הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יי וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרָי לְבַבְכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אִתְּם זָנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעָשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים לֹא-לֵהֵיכֶם: אָנִי יי א-לֵהֵיכֶם אֲשֶׁר הוּצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהִיּוֹת לָכֶם לֹא-לֵהִים אֲנִי יי א-לֵהֵיכֶם. אָמֵת:

הש"ץ חוזר ואומר: **יי א-לֵהֵיכֶם אָמֵת:**

וְאָמוּנָה כָּל זֹאת וְקִיָּם עָלֵינוּ. כִּי הוּא יי א-לֵהֵינוּ וְאֵין זִוְלָתוֹ. וְאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מַלְכִּים. מְלַכְנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל הָעַרִיצִים. הָא-ל הַנּוֹפְרֵעַ לָנוּ מִצְרַיִם. וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ: הָעוֹשֶׂה גְּדוּלוֹת עַד אֵין חֶקֶר. גְּסִים וְנַפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר. הַשֵּׁם נַפְשֵׁנוּ בְּחַיִּים. וְלֹא נָתַן לְמוֹט רַגְלֵנוּ: הַמְדַרְיִכְנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ. וְיָרֵם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׁוֹנְאֵינוּ: הָעוֹשֶׂה לָנוּ גְּסִים וְנִקְמָה בַּפְּרָעָה. אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאֲדַמַּת בְּנֵי חָם. הַמַּכֶּה בְּעִבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם. וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוֹת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בְּנֵינוּ בֵּין גְּזָרֵי יַם סוּף. אֶת רוּדְפֵיהֶם וְאֶת שׁוֹנְאֵיהֶם בְּתַהוֹמוֹת טַבַּע. וְרָאוּ בְּנֵיו גְּבוּרָתוֹ. שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לְשִׁמּוֹ: וּמְלֻכּוֹתוֹ בְּרַצּוֹן קִבְּלוּ עָלֵיהֶם. מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנּוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה. וְאָמְרוּ כָלֶם: מִי כַמֶּכָה בְּאֵלִים יי. מִי כַמֶּכָה נְאֻדָר בְּקֹדֶשׁ. נוֹרָא תַהֲלוֹת עֲשֵׂה פְלֹא: מְלֻכּוֹתָךְ רָאוּ בְּנֵיךָ. בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מִשָּׁה. זֶה א-לֵי עָנּוּ. וְאָמְרוּ: יי יְמַלֵּךְ לְעַלְמֵי וָעַד: וְנֹאמֶר. כִּי פָדָה יי אֶת יַעֲקֹב. וּגְאָלוּ מִיַּד חֲזַק מִמֶּנּוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יי. גְּאֹל יִשְׂרָאֵל:

הַשְּׂכִיבֵנוּ יי א-לֵהֵינוּ לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמִידֵנוּ מְלַכְנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וְלְשָׁלוֹם. וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמָךְ. וְתִקְנֵנוּ בְּעֲצָה טוֹבָה מְלֻפְנֵיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִהַרְהָ לְמַעַן שְׁמָךְ. וְהִגּוּ בְּעַדְנוּ: וְהִסֵּר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דָּבָר וְחָרֵב וְרָעֵב וְיָגוֹן.

וְהָסַר שְׁטוֹן מִלְפָּנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבִצֵּל כְּנַפְיָהּ תִּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֶל-שׁוּמְרָנוּ
וּמִצִּילָנוּ אַתָּה. כִּי אֶל-מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה: וְשָׁמֹר צְאֵתָנוּ וּבֹאֲנוּ
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בְּרוּךְ אַתָּה יי שׁוּמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד:

ואומר החזן חצי קדיש:

וְתִגְדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אֲמֵן: בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתָהּ וְיִמְלִיף מַלְכוּתָהּ
וְיִצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ. אֲמֵן: בְּחַיִּיכוֹן וּבְיֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמּוֹן קָרִיב, וְאִמְרוּ אֲמֵן: יְהֵא שְׁמָהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:
יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמָהּ
דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. בְּרִיךְ הוּא: לְעֵלְא (בעשי"ת לְעֵלְא לְעֵלְא מִכָּל) מִן כָּל בְּרַכְתָּא
וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְאִמְיָרָן בְּעֶלְמָא. וְאִמְרוּ אֲמֵן:

ומתפללים תפילת עמידה (מופיעה בתפילת מנחה לעיל). ולאחר מכן אומר

החזן קדיש תתקבל:

וְתִגְדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתָהּ , וְיִמְלִיף מַלְכוּתָהּ
וְיִצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ. (אמן). בְּחַיִּיכוֹן וּבְיֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
בְּעֶגְלָא וּבְזִמּוֹן קָרִיב וְאִמְרוּ אֲמֵן: יְהֵא שְׁמָהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי
עָלְמֵיָא: יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל ,
שְׁמָהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ברוך הוא). לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא
וְנַחֲמַתָּא, דְאִמְיָרָן בְּעֶלְמָא. וְאִמְרוּ אֲמֵן: תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבַעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל קָדָם אַבּוּהוֹן דִּי בְשִׁמְיָא וְאִמְרוּ אֲמֵן. (אמן) יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא

יְחִיִּים טוֹבִים, עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרְוֵמוֹ הוּא
יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.

ממוצאי יום טוב ראשון של פסח ועד ערב חג השבועות - סופרים ספירת העומר.

עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל. לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שְׁלֵא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי
הָאֲרָצוֹת. וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה. שְׁלֵא שָׁם חָלַקְנוּ כָּהֵם וְגוֹרְלָנוּ כְּכָל
הַמוֹנֵם: שֶׁהֵם מְשִׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל א-ל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאֲנַחְנוּ
כוֹרְעִים וּמְשִׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לְפָנָי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
שֶׁהוּא נוֹטֵה שְׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשֵׁב יְקָרוֹ בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל. וְשִׁכְנֵת עָזוֹ בְּגִבְהַי
מְרוֹמִים: הוּא א-לֵהֵינוּ אֵין עוֹד. אֲמַת מַלְכָּנוּ. אָפֶס זִילְתוֹ. כְּפָתוּב בְּתוֹרָתוֹ.
וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהֵשִׁבַת אֶל לְבָבָךְ. כִּי יי הוּא הָא-לֵהֵם בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ
מִתַּחַת. אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נִקְוָה לָךְ יי א-לֵהֵינוּ לְרֵאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עֲזָךְ. לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן
הָאָרֶץ. וְהַאֲלִילִים כָּרוֹת יִכְרְתוּן. לְתַשֵּׁן עוֹלָם בְּמַלְכוּת ש-דִּי. וְכָל בְּנֵי בֶשֶׂר יִקְרְאוּ
בְשִׁמְךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יִכְרְוּ וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֶל. כִּי לָךְ תִּכְרַע
כָּל בָּרָךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יי א-לֵהֵינוּ יִכְרְעוּ וַיִּפְלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּרַתְנוּ.
וַיִּקְבְּלוּ כָלֵם אֶת עַל מַלְכוּתְךָ. וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת
שְׁלָךְ הִיא וְלְעוֹלָמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכַבוֹד. כְּפָתוּב בְּתוֹרָתְךָ. יי יְמִלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַיִּנְאֶמֶר. וְהָיָה יי לְמִלְכָּךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יי אֲחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד:

קדיש יתום:

וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. אַמּוֹן: בְּעֶלְמָא דִּי בָרָא כְרֵוּתָהּ וַיְמַלִּיף מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיִּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְאַמְרוּ אָמּוֹן: יְהִי
 שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם
 וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. בְּרִיךְ הוּא: לְעֵלְמָא
 מִן כָּל בְּרִכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאַמְיָרִין בְּעֶלְמָא. וְאַמְרוּ אָמּוֹן: יְהִי
 שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמּוֹן: עוֹשֵׂה
 שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמּוֹן:

ברכת המזון (נוסח אחיד)

ביום שאומרים בו תחנון: על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בִּזְכָרְנוּ אֶת צִיּוֹן.
 על עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תְּלִינוּ כְּנֹרֹתֵינוּ. כִּי שָׁם שְׁאַלְנוּ שׁוֹבֵינוּ דְבָרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ
 שְׁמִיחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן. אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְיָ עַל אֲדָמַת נָכַר. אִם אֲשַׁכְּחֶךָ
 יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי. תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לְחֻכֵּי אִם לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי אִם לֹא אֲעֵלֶה אֶת
 יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׁמִיחָתִי. זָכֹר יְיָ לְבִנְיָ אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ
 עַד הַיְסוּד בָּהּ. בַּת בָּבֶל הִשְׁדוּדָה אֲשֶׁרֵי שִׁישְׁלָם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שְׁגַמְלָתְ לָנוּ. אֲשֶׁרֵי
 שְׁיֵאֲחַז וְנִפְּץ אֶת עַלְלֵיךָ אֶל הַסָּלַע.

ביום שאין אומרים בו תחנון: שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הֵייוֹנוּ כְּחַלְמִים.
 אֲזַי מְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ הֲנֵה אֲזַי יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי.
 הַגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵייוֹנוּ שְׁמִיחִים. שׁוֹבָה יְיָ אֶת שְׁבוּתָנוּ [שְׁבִיתָנוּ] כְּאֶפְיָקִים
 בְּנִגְבָּ. הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. הַלֹּחַף יִלָּךְ וּבִכְלָה נִשְׂא מִשֶּׁשׁ הַזְרַע בֹּא יְבוֹא
 בְּרִנָּה נִשְׂא אֱלֻמֹּתָיו.

שְׁלֹשָׁה שְׂאֵכְלוּ כְּאֶחָד חִיבֵינוּ לְזִמּוֹן וְהַמְזִמּוֹן פּוֹתֵחַ:

רְבוּתִי, נְבִרְךָ!

הַמְסַבֵּים עוֹנִים: יְהִי שֵׁם יי מְבָרְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

הַמְזִמּוֹן אוֹמֵר: **בְּרִשׁוֹת מְרֵנוּ וְרַבְּנוּ וְרְבוּתִי, נְבִרְךָ** (בְּעֶשְׂרֵה אָ-לֵהֵינוּ) **שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ.**

הַמְסַבֵּים עוֹנִים: בְּרוּךְ (אָ-לֵהֵינוּ) שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטּוּבוֹ חִיֵּינוּ.

הַמְזִמּוֹן חוֹזֵר וְאוֹמֵר: **בְּרוּךְ (אָ-לֵהֵינוּ) שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטּוּבוֹ חִיֵּינוּ.**

בְּרוּךְ אַתָּה יי אָ-לֵהֵינוּ מְלֶכֶּה הָעוֹלָם הַזֶּה אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחוֹן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, הוּא נָתַן לָחֵם לְכָל-בְּשׂוֹר כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ וּבִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחְסֵר לָנוּ מִזּוֹן (תָּמִיד) לְעוֹלָם וְעַד בְּעֶבּוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא אָ-לֵהֵינוּ וְזוֹנוֹ וּמִפְרִיָס לְכָל וּמִטִּיב לְכָל וּמִכִּיוֹן מִזּוֹן לְכָל-בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא כְּאִמּוֹר פּוֹתֵחַ אֶת-יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל-חַי רָצוֹן בְּרוּךְ אַתָּה יי הַזֶּה אֶת הַכֹּל.

נוֹדָה לָךְ יי אָ-לֵהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֹבָה וְעַל שֶׁהוֹצַאתָנוּ יי אָ-לֵהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׁרֵנוּ וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלִּמְדָתָנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ וְעַל חַיִּים חַן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ, וְעַל אֲכִילַת מִזּוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמִפְרִיָס אוֹתָנוּ תָּמִיד, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה.

וְעַל הַכֹּל יי אָ-לֵהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ, יִתְבָּרַךְ שְׁמֹךְ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וְעַד, כְּכַתּוּב: "וְאֶכְלֶתָּ וּשְׂבַעְתָּ, וּבִרְכַתָּ אֶת יי אָ-לֵהֵינוּ עַל הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ." בְּרוּךְ אַתָּה יי, עַל הָאֶרֶץ וְעַל הַמְזוֹן.

רַחֵם נָא יי א-להינו על יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁכָּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחָךָ, וְעַל הַבַּיִת הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו. א-להינו, אָבִינוּ, רַעְנוּ, זִוְנָנוּ, פְּרַנְסָנוּ וְכָל־כְּלָנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ, וְהַרְחוּ לָנוּ יי א-להינו מִהֶרֶה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אֵל תִּצְרִיכֵנוּ יי א-להינו, לֹא לִידֵי מַתְנַת בְּשׂוֹר וְדָם וְלֹא לִידֵי הַלְּוָאָתָם, כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלָאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחֲבָה, שְׁלֹא נָבוֹשׁ וְלֹא נִכְלָם לְעוֹלָם וָעֶד.

בשבת מוסיפים כאן 'רצה והחליצנו', בראש חודש ובמועדים מוסיפים

כאן 'יעלה ויבוא'.

וּבִנְיָה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקְּדוֹשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, בּוֹנֵה בְּרַחֲמֵי יְרוּשָׁלַיִם. אָמֵן.

בְּרוּךְ אַתָּה יי א-להינו, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, הָא-ל אָבִינוּ, מַלְכֵנוּ, אֲדִירֵנוּ, בּוֹרְאֵנוּ, גֹּאֲלֵנוּ, יוֹצְרֵנוּ, קְדוֹשְׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל, הַמְּלֶכֶךְ הַטּוֹב וְהַמִּיטִיב לְכָל, שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא הַיְטִיב, הוּא מִיטִיב, הוּא יִיטִיב לָנוּ, הוּא גִמְלָנוּ, הוּא גּוֹמְלָנוּ, הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד, לַחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים וְלִרְחוּם הַצֶּלֶה וְהַצֹּלְחָה, בְּרַכָּה וְיִשׁוּעָה, נַחֲמָה פְּרַנְסָה וְכָל־פְּלֶה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם, וְכָל טוֹב; וּמְכָל טוֹב לְעוֹלָם אֵל יַחֲסֹרְנוּ.

הַרְחַמֵּן הוּא יְמַלּוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. הַרְחַמֵּן הוּא יִתְבַּרֵךְ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים, וְיִתְפָּאֵר בְּנוֹ לְעַד וְיִנְצַח נִצְחִים, וְיִתְהַדָּר בְּנוֹ לְעַד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. הַרְחַמֵּן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכַבּוּד. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁבּוֹר עָלֵנוּ מֵעַל צָאֲרָנוּ, וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרַכָּה

מְרִבָּה בְּבֵית הַזֶּה, וְעַל שְׁלֶחַן זֶה שֶׁאֲכַלְנוּ עִלָּיו. הַרְחֵמוּ הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוּר לטוב, וְיִבְשֶׁר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת. בבית אביו אומר: הַרְחֵמוּ הוּא יִבְרַךְ אֶת אָבִי מוֹרִי בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה, וְאֶת אִמִּי מוֹרְתִי בְּעַלַת הַבַּיִת הַזֶּה. נשוי אומר: הַרְחֵמוּ הוּא יִבְרַךְ אוֹתִי אם אביו ואמו בחיים: וְאֶת אָבִי מוֹרִי, וְאֶת אִמִּי מוֹרְתִי, וְאֶת אֲשֵׁתִי, וְאֶת זַרְעִי, וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי. אשה נשואה אומרת: הַרְחֵמוּ הוּא יִבְרַךְ אוֹתִי, אם אביה ואמה בחיים: וְאֶת אָבִי מוֹרִי, וְאֶת אִמִּי מוֹרְתִי, וְאֶת בְּעַלְי, וְאֶת זַרְעִי, וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי. אורח אומר: הַרְחֵמוּ הוּא יִבְרַךְ אֶת בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת בְּעַלַת הַבַּיִת הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. יהי רצון, שְׁלֵא יבוש בְּעַל הַבַּיִת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִכְלַם לְעוֹלָם הַבָּא, וְיִצְלַח מְאֹד בְּכָל נִכְסָיו, וְיִהְיֶה נִכְסָיו וְנִכְסֵינוּ מְצַלְחִים וְקָרוֹבִים לְעִיר, וְאֵל יִשְׁלַט שְׁטָן לֹא בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו וְלֹא בְּמַעֲשֵׂי יָדֵינוּ, וְאֵל יִזְדַּקֵּק לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵינוּ שׁוֹם דְּבַר הַרְהוּר חֲטָא וְעֵבֶרָה וְעוֹן מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם.

בסעודה משותפת אומר: הַרְחֵמוּ הוּא יִבְרַךְ אֶת כָּל הַמְּסַבִּין כָּאֵן.

אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם, אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבִרְהֵם יִצְחָק וְיַעֲקֹב "בְּכָל" - "מְכָל" - "כָּל" - כֵּן יִבְרַךְ אוֹתָנוּ כְּלָנוּ יַחַד בְּבִרְכָה שְׁלֵמָה. וְנֹאמֵר אָמֵן.

בְּמֵרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעֲלֵינוּ זְכוֹת שְׁתָּהָא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם. וְנִשְׂא בְּרָכָה מֵאֵת יְיָ, וְצַדִּיקָה מֵאֵ-לֵהִי יִשְׁעָנוּ, וְנִמְצָא חוֹן וְשִׁכְל טוֹב בְּעֵינֵי אֵ-לֵהִים וְאָדָם.

הַרְחֵמוּ הוּא יִזְכְּנוּ לִימוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא.

מִגְדִּיל (ביום שמתפללים בו מוסף ובסעודת מלווה מלכה: מְגִדוֹל) יְשׁוּעוֹת מְלִכּוֹ,

וְעִשָּׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ, לְדָוֶד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן.

יְרֵאוּ אֶת יי קִדְשֵׁי, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאוֹ. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעְבּוּ, וְדַרְשֵׁי יי לֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב. הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ. פּוֹתַח אֶת יָדָהּ, וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיי, וְהָיָה יי מְבִטְחוֹ. נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי, וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב, וְזָרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֵם. יי עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יי יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.

תפילת הדרך

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱ-לֹהֵינוּ וְאֱ-לֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתוֹלִיכֵנוּ לְשְׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשְׁלוֹם וְתַדְרִיכֵנוּ לְשְׁלוֹם, וְתַסְמְכֵנוּ לְשְׁלוֹם, וְתַגִּיעֵנוּ לְמַחוּז חֶפְצֵנוּ לְחַיִּים לְשִׂמְחָה [וּלְנִחַת] וּלְשְׁלוֹם, (אם דעתו לחזור מיד אומר: וְתַחְזִירֵנוּ לְשְׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּפַף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים וְחַיּוֹת רָעוֹת בַּדֶּרֶךְ, וּמִכָּל מִינֵי פְרַעְנִיּוֹת הַמַּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לְעוֹלָם וְתִשְׁלַח בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, וְתַתְּנֵנוּ לְחוֹן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רְאִינוּ, וְתַגְמִילֵנוּ חֶסֶדִים טוֹבִים וְתִשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ, כִּי אֱ-לֹהֵי שְׁמֵעַ תִּפְלָה וְתַחֲנוּן אֶתָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יי שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה: